

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
STRATEGII ROZWOJU
GMINY RUTKA - TARTAK
NA LATA 2022-2030**

**GMINA RUTKA - TARTAK
POWIAT SUWALSKI**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA DOKUMENTU	4
1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY	5
1.3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	6
2. ANALIZA ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	8
2.1. PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY RUTKA - TARTAK NA LATA 2022-2030 – ANALIZA ZAWARTOŚCI.....	8
2.2. CELE STRATEGII	8
2.3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA	12
3.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE, PODZIAŁ ZAGOSPODAROWANIA POWIERZCHNI	13
3.2. KLIMAT.....	17
3.3. POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ, ZŁOŻA NATURALNE, GLEBY	20
3.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	28
3.5. POWIETRZE	39
3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY.....	43
3.7. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	45
3.8. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, OBSZARY NATURA 2000	55
3.9. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	77
4. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO W WYNIKU REALIZACJI ZAPISÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY RUTKA - TARTAK NA LATA 2022-2030.....	79
4.1. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	79
4.2. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	79
4.3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	80
5. ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROJEKTU DOKUMENTU NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA WRAZ Z PROGNOZĄ ZMIAN ŚRODOWISKA.....	81
5.1. WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH PROJEKTÓW NA OBSZARY CHRONIONE ORAZ NA KLIMAT.....	87

6. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	91
7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	93
8. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	95
9. INFORMACJE O TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	96
10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	97
11. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW.....	100

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA DOKUMENTU

Podstawą prawną opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 (zwanej też dalej Prognozą) jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą. W świetle zapisów artykułu 46 i 47 Ustawy, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty dokumentów strategicznych (m. in. polityk, strategii, planów, programów) mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. przenoszą do prawodawstwa polskiego postanowienia następujących dyrektyw Unii Europejskiej:

- Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej).

1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY

Celem Prognozy jest wskazanie możliwych negatywnych skutków realizacji Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 i przedstawienie zaleceń dotyczących przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom.

Zakres Prognozy jest zgodny z wytycznymi zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.). Zgodnie z zapisami art. 51 Ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1. zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy;

2. określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot

ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W ramach opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 posłużono się następującymi metodami:

- oceniono komplementarność Strategii w stosunku do dokumentów strategicznych wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich), aby stwierdzić czy

poddawany prognozie dokument zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju,

- w bezpośrednim badaniu prognozy Strategii oceniono wpływ proponowanych w opracowaniu działań na poszczególne komponenty środowiska naturalnego.

W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z lokalnymi uwarunkowaniami środowiskowymi.

2. ANALIZA ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

2.1. PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY RUTKA - TARTAK NA LATA 2022-2030 – ANALIZA ZAWARTOŚCI

Strategia Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 składa się z trzech głównych części:

- wniosków z diagnozy strategicznej;
- określenia strategii rozwoju, w tym wizji i misji, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań strategicznych i oczekiwanych rezultatów ich realizacji;
- określenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 jest efektem prac zespołu zadaniowego. Dzięki zaangażowaniu przedstawicieli samorządu, organizacji publicznych, przedsiębiorców i lokalnych liderów życia społecznego, Strategia stanowi nie tylko narzędzie prowadzenia polityki rozwoju lokalnego i regionalnego, ale również syntezę świadomych wyborów oraz rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową.

W systemie zarządzania polityką rozwoju, Strategia pełni kluczową rolę, jako generalny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne. Dzięki temu dokument ten jest również narzędziem kierowania i intensyfikowania współpracy z partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi w układzie zarówno lokalnym, jak i regionalnym.

2.2. CELE STRATEGII

W ramach Strategii sformułowana została wizja rozwoju gminy, która przedstawia się następująco:

Gmina Rutka - Tartak jest konkurencyjnym, przyjaznym i bezpiecznym miejscem, o wysokiej jakości usługach, rozbudowanej i proekologicznej infrastrukturze, wykorzystującym najnowocześniejsze technologie, korzystającym z posiadanych walorów i mądrze gospodarującym zasobami oraz otwartym na potrzeby wszystkich uczestników życia społeczno-gospodarczego

Misja rozwoju Gminy Rutka - Tartak została natomiast zdefiniowana następująco:

Gmina rozwijająca się w sposób dynamiczny w oparciu o lokalne zasoby, zapewniająca wysoki standard życia mieszkańców, dostęp do wysokiej jakości infrastruktury technicznej i społecznej, nowych technologii, zapewniająca atrakcyjną ofertę zagospodarowania czasu wolnego i wspierająca swoich mieszkańców w rozwoju

Określone zostały także następujące cele:

Cel strategiczny I. Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury technicznej niezbędnej do dalszego rozwoju gminy

- Cel operacyjny I.1 Rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz poprawa dostępności i atrakcyjności transportu zbiorowego,
- Cel operacyjny I.2 Rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych,
- Cel operacyjny I.3 Poprawa warunków w zakresie gospodarki przestrzennej,
- Cel operacyjny I.4 Rozwój infrastruktury i technologii informacyjno – komunikacyjnych.

Cel strategiczny II. Zwiększenie kreatywności i konkurencyjności mieszkańców, zmniejszenie skali występujących problemów społecznych

- Cel operacyjny II.1 Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu,
- Cel operacyjny II.2. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności,
- Cel operacyjny II.3. Poprawa poziomu opieki zdrowotnej,
- Cel operacyjny II.4. Podniesienie jakości usług oraz poprawa dostępności opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej,
- Cel operacyjny II.5 Rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych, stworzenie profesjonalnej oferty,
- Cel operacyjny II.6 Rozwijanie tożsamości i zwiększanie integracji społeczności lokalnej,
- Cel operacyjny II.7 Budowanie i upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego.

Cel strategiczny III. Rozwój infrastruktury wykorzystywanej na cele gospodarcze, zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców

- Cel operacyjny III.1 Rozwój i wzrost konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;

- Cel operacyjny III.2 Wsparcie rozwoju sektora usług rolno – spożywczych, handlu i rzemiosła;
- Cel operacyjny III.3 Stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, agroturystycznej i ekoturystycznej gminy w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz innowacyjne ich wykorzystanie.

Cel strategiczny IV. Zapewnienie środowiska naturalnego wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych

- Cel operacyjny IV.1 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, racjonalna gospodarka zasobami oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców;
- Cel operacyjny IV.2 Renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych;
- Cel operacyjny IV.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Cel operacyjny IV.4 Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia.

2.3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 jest ściśle powiązany z innymi dokumentami strategicznymi, jednakże nie stanowi on jedynie powielenia zamieszczonych tam celów i zadań. W toku opracowywania ocenianego dokumentu szczegółowo analizowano poszczególne dokumenty, jak również uwzględniano uwarunkowania lokalne tak, aby wyspecyfikować i wybrać do realizacji odpowiednie zadania, które powinny umożliwić osiągnięcie zakładanego celu w zadanym horyzoncie czasowym, jak również takie, na których realizację mają wpływ władze gminy. Poniżej przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi powiązana jest oceniana Strategia Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. (Przyjęta Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r.)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r.
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.

- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r. zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r.
- Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030 przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.
- Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014 uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 20 października 2014 r.
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN), którego założenia zostały przyjęte przez Radę Ministrów dnia 16 sierpnia 2011 r.
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 29 października 2014 r.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17.11.2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2368) obowiązujące plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (aPGW), opublikowane w formie rozporządzeń w 2016 roku zachowują swoją moc prawną do 22 grudnia 2022 r.).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna (w czasie tworzenia Strategii rozporządzenie to oczekiwało na wejście w życie, planowana data wejścia w życie: 23.03.2023 r.).
- Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.
- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy.
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 przyjęta uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270).

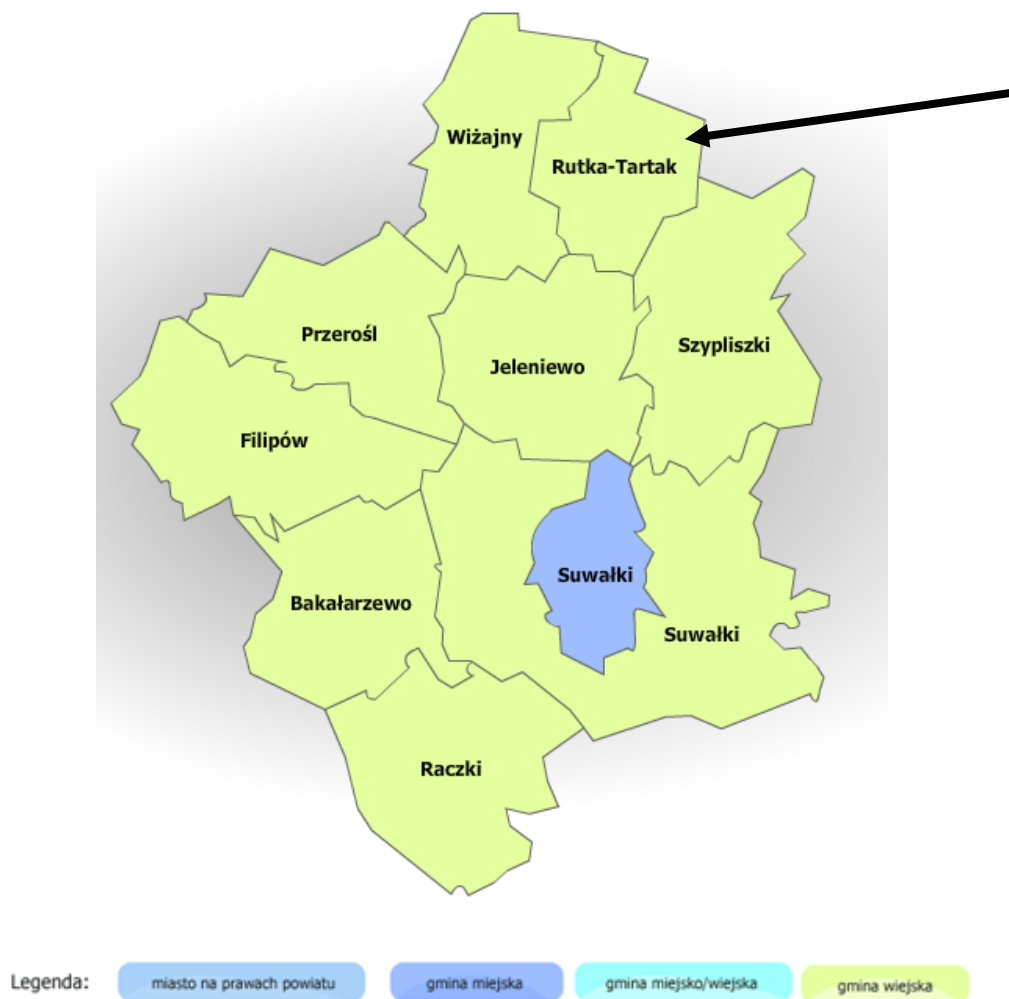
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej przyjęty uchwałą nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20.12.2013 r. Jego aktualizację przyjęto Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/19 z dnia 8 czerwca 2020 r.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 r. przyjęty uchwałą Nr XXXVI/474/2021 z dnia 29 listopada 2021 r. przez Sejmik Województwa Podlaskiego.
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Suwalskiego na lata 2021-2024.
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Wakacyjna Wioska Bałtów” we wsi Pobondzie, gmina Rutka-Tartak przyjęty Uchwałą nr VIII/55/3 Rady Gminy Rutka-Tartak z dnia 28 listopada 2003 r.
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego części wsi Kadaryszki w gminie Rutka-Tartak przyjęty Uchwałą nr VII/41/07 Rady Gminy Rutka-Tartak z dnia 2 sierpnia 2007 r.
- Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego „Wakacyjna Wioska Bałtów” we wsi Pobondzie, w Gminie Rutka-Tartak przyjęta Uchwałą nr XXIII/142/09 Rady Gminy Rutka-Tartak z dnia 24 września 2009 r.
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego części wsi Rutka-Tartak w gminie Rutka-Tartak przyjęty Uchwałą nr XXIII/143/09 Rady Gminy Rutka-Tartak z dnia 24 września 2009 r.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rutka-Tartak (projekt).

3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA

3.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE, PODZIAŁ ZAGOSPODAROWANIA POWIERZCHNI

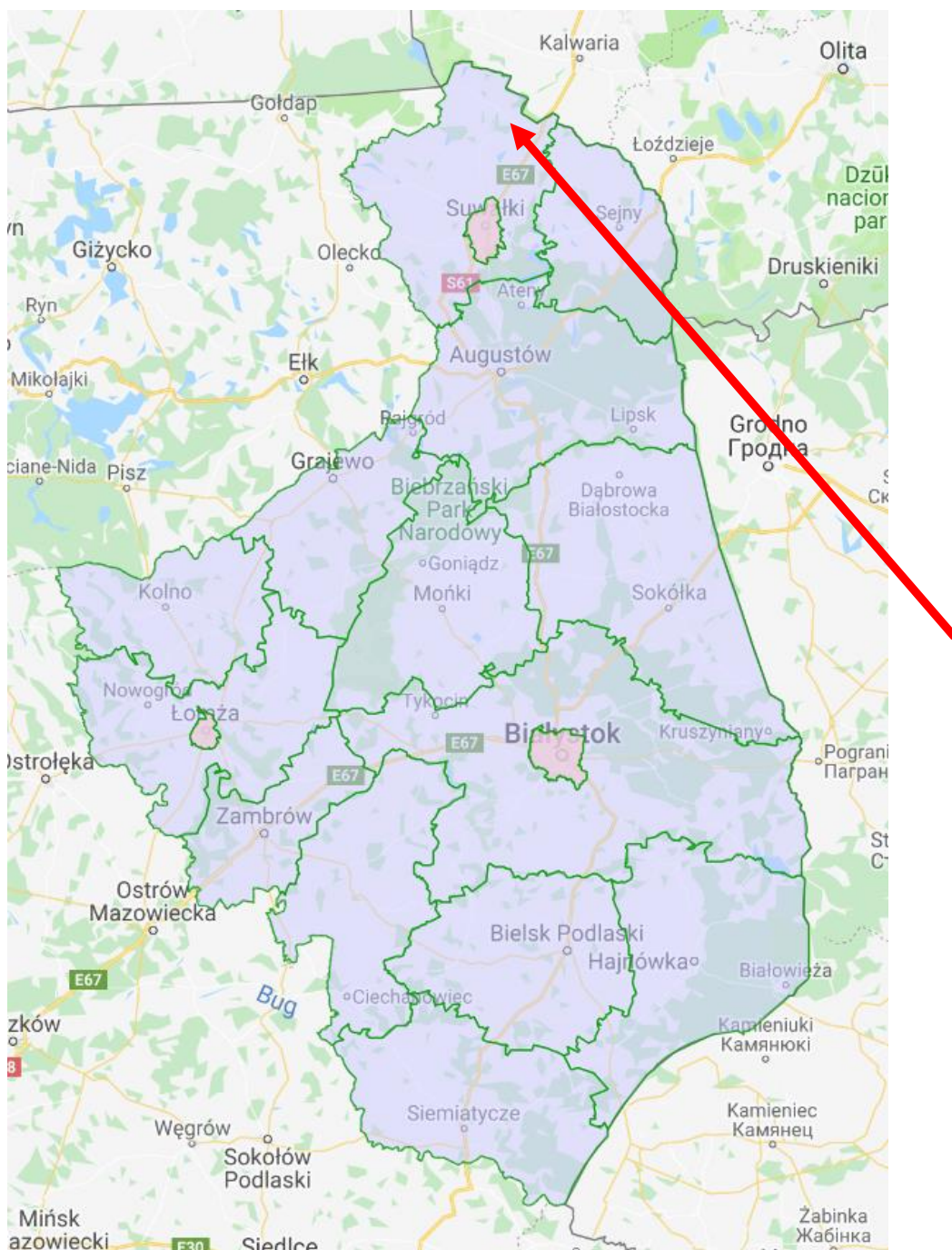
Gmina Rutka-Tartak położona jest na Suwalszczyźnie – najdalej wysuniętym na północny wschód skrawku Polski. Od wschodu graniczy z Gminą Szypliszki, od południa z Gminą Jeleniewo, od zachodu z Gminą Wiżajny, a od północy z Litwą.

Rysunek 1. Położenie Gminy Rutka - Tartak na tle powiatu suwalskiego

Źródło: <https://administracja.mac.gov.pl>

Rysunek 2. Lokalizacja projektu w województwie podlaskim

Źródło: www.zpp.pl

Zgodnie z danymi GUS w 2021 r. powierzchnia gminy wynosiła 103 km². Stanowi to 7,88% powierzchni powiatu suwalskiego i 0,5% powierzchni województwa podlaskiego. Na koniec 2021 r., zgodnie z danymi gminy, na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego istniało 28 miejscowości.

Na terenie Gminy Rutka – Tartak najwięcej mieszkańców posiada miejscowość Rutka – Tartak. Dużą liczbę mieszkańców posiadają też takie miejscowości jak: Jałowo, Pobondzie, Roweł. Poniżej 50 mieszkańców mają miejscowości: Folusz, Ignatowizna, Krejwiany,

Lizdejki, Michałówka, Smolnica, Trzcianka, Wierzbiszki, Jodoziory, Kleszczówek oraz Polimonie. W tabeli 1. zaprezentowano użytki rolne w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 1. Użytki rolne w poszczególnych miejscowościach

LP.	nazwa miejscowości	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	grunty rolne zabudowane	grunty pod stawami i rowami	lasy i grunty leśne	nieużytki i tereny różne	tereny komunikacyjne
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
1.	Baranowo	165,3514	0,2426	10,5306	23,3086	4,9939	0,9563	9,4217	5,2765	4,7039
2.	Bondziszki	198,4011	0,688	3,4546	59,7454	7,182	0,2405	405,4545	12,4416	8,3335
3.	Ejszeryszki	152,8182	0,5868	20,062	61,5881	5,434	1,9649	22,3711	8,3454	3,2833
4.	Folusz	108,5725	0,1331	28,3173	12,8598	3,4749	5,2119	52,7168	11,5282	5,6620
5.	Ignatowizna	69,4406	0,1407	15,5791	18,7222	4,6252	0,3478	7,9994	0,6348	2,9541
6.	Jałowo	351,7442	2,1045	80,2936	140,9312	12,9339	32,9537	872,2994	17,6071	33,9854
7.	Jasionowo	204,2277	1,2816	37,1515	17,8903	5,9238	0,5867	22,6745	5,8121	5,3110
8.	Jodoziory	43,6255	-	3,7513	8,8249	1,9614	0,1882	6,2932	1,7512	2,3944
9.	Kadaryszki	119,6888	0,4272	30,7785	16,1641	4,1689	6,9087	11,1657	4,5835	11,9938
10.	Kleszczówek	177,2459	0,8718	33,9637	23,4809	8,3878	61,2296	244,8623	28,6483	8,5124
11.	Krejwiany	209,3957	2,3972	38,96	64,3682	5,8441	2,7653	32,3998	14,1712	8,9941
12.	Kupow0	260,3697	3,0998	41,4106	74,8308	8,8139	34,1163	10,8033	7,5550	6,4214
13.	Lizdejki	69,8786	0,0489	18,3407	20,8517	2,7728	2,6361	22,6755	4,8641	3,1777
14.	Michałówka	73,5458	0,3440	9,4455	10,6566	1,7304	0,2159	4,6171	3,5675	4,3500
15.	Olszanka	181,2277	1,1891	16,7943	62,265	5,8854	1,6171	22,0815	8,3366	6,6497
16.	Pobondzie	337,2387	0,8267	28,7353	85,6696	14,3522	58,3995	88,1839	14,5658	14,8513
17.	Polimonie	106,6362	0,1013	0,2761	37,7058	4,3008	20,1794	10,2319	9,7650	5,1784
18.	Postawełe	154,0849	1,4738	19,885	60,8623	5,7573	36,2604	49,5512	6,2177	5,8338
19.	Poszeszupie	146,2222	0,6138	59,9297	32,75	6,132	7,3029	495,5681	24,7616	7,0423
20.	Poszeszupie-Fowark	261,2529	0,4083	91,1244	39,4004	9,6785	10,079	95,0381	21,7295	7,9740
21.	Potopy	250,1035	0,1635	76,4143	34,6481	6,8886	40,0449	14,582	11,6040	11,3534
22.	Rowełe	298,4444	1,4802	108,3421	54,287	9,7153	6,5511	53,7573	8,1540	17,5547
23.	Rutka-Tartak	88,2741	0,0730	22,7982	65,4543	8,8481	5,3023	72,8636	12,8715	10,9298
24.	Sikorowizna	118,1916	0,6346	19,5918	20,0189	4,2243	0,4532	7,0873	6,2545	4,7351
25.	Smolnica	81,6114	0,5113	5,2894	14,2285	2,4069	1,9417	14,0717	6,0421	1,8619
26.	Smolniki	99,1068	0,3108	5,29	27,4322	8,1215	0,4406	61,0096	5,9751	7,6770
27.	Trzcianka	154,3726	1,931	22,7976	14,9776	5,4004	0,2968	3,486	4,2235	2,5506
28.	Wierzbiszki	88,6441	0,1466	4,9079	15,7104	2,3333	0,2504	9,2295	3,1245	1,4235

Źródło: dane Gminy Rutka - Tartak

3.2. KLIMAT

Klimat Gminy Rutka - Tartak ma cechy przejściowo-kontynentalne. Charakteryzuje się dużą zmiennością pogody. Odnotowuje się tu małą przewagę opadów letnich nad zimowymi oraz wiosennych nad jesiennymi.

Wpływy kontynentalne przejawiają się częstszym, niż w pozostałych regionach kraju, napływem mas powietrza polarnego i kontynentalnego. Charakterystyczna jest długa i mroźna zima, przy stosunkowo ciepłym lecie. Amplituda średnich miesięcznych temperatur dla okresu 1971-2021 wyniosła 65,8°C (na Stacji w Suwałkach).

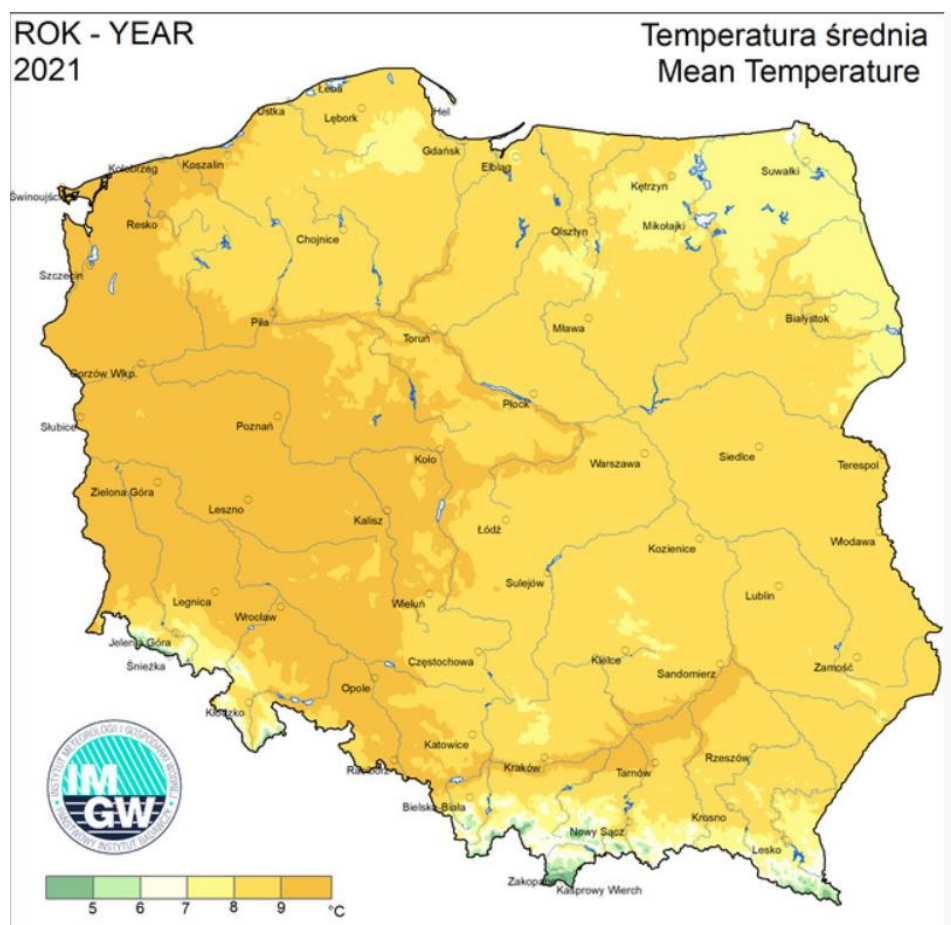
Średnia temperatura miesięcy zimowych jest jedną z najniższych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza w 2020 r. wynosiła 7,1°C.

Tabela 2. Temperatury powietrza w stacji meteorologicznej w Suwałkach

Stacja meteorologiczna	Temperatury w °C							
	średnie					skrajne		amplitudy temperatur skrajnych
	1971-2000	1991-2020	2011-2020	2016-2020	2021	maksimum	minimum	
							1971-2021	
Suwałki	6,3	7,2	7,8	8,2	7,1	35,2	-30,6	65,8

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2022

Rysunek 3. Średnia temperatura roczna na terenie Polski

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

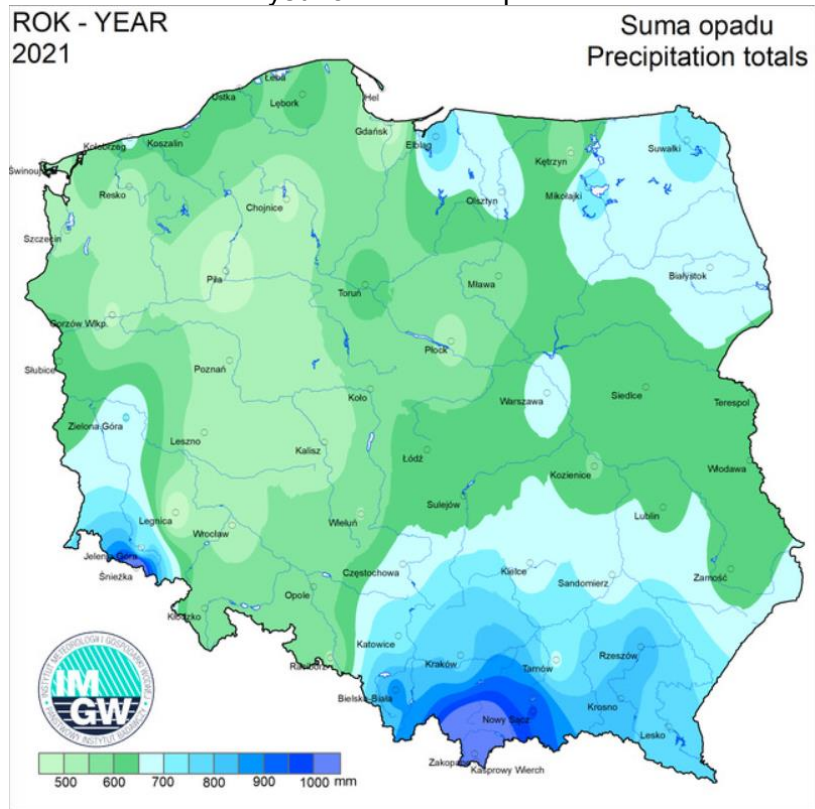
Czas, w ciągu którego bezpośrednio promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi na stacji meteorologicznej w Suwałkach w 2021 r. wynosił średnio 1603 h/rok. Region pod względem wartości średniego usłonecznienia w ciągu roku jest porównywalny do regionów centralnych kraju.

Tabela 3. Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie w stacji meteorologicznej w Suwałkach

Stacja meteorolog.	Roczne sumy opadów w mm					Średnia prędkość wiatru w m/s	Usłonecznienie w h	Średnie zachmurzenie w oktantach
	średnie							
	1971-2000	1991-2020	2011-2020	2016-2020	2021	2021		
Suwałki	591	607	628	629	720	3,5	1603	-

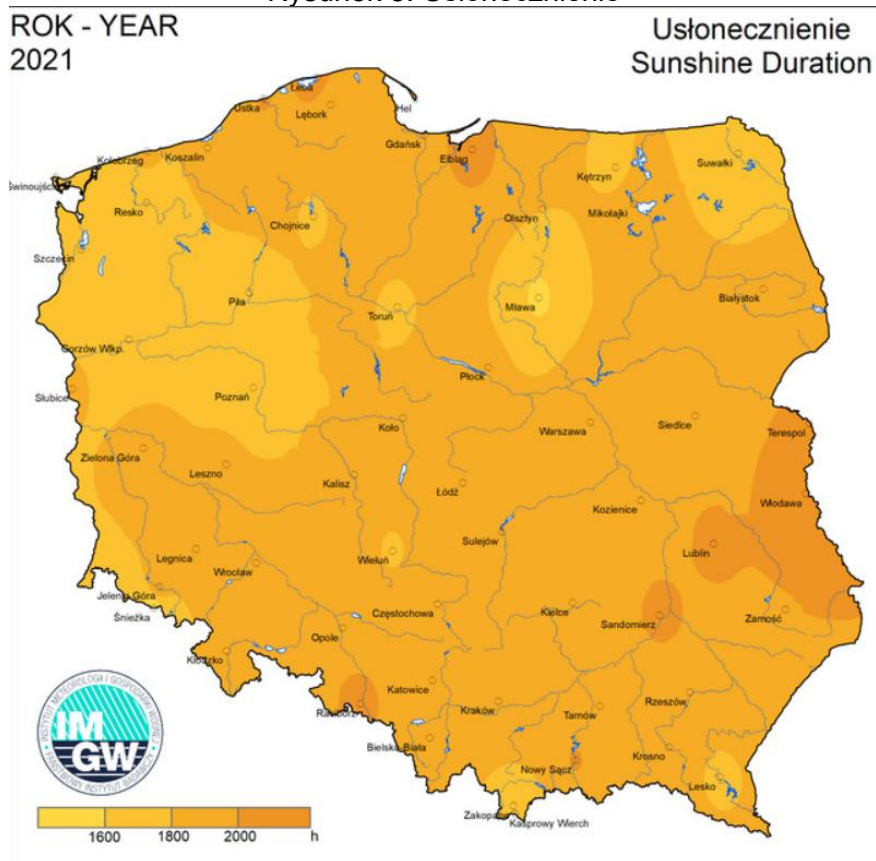
Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2022

Rysunek 4. Suma opadów

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Rysunek 5. Usłonecznienie

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl>

Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu. W 2021 r. roczna suma opadów wyniosła 720 mm.

Średnia roczna prędkość wiatru w 2020 r. osiągała wartość do 3,2 m/s w Suwałkach.

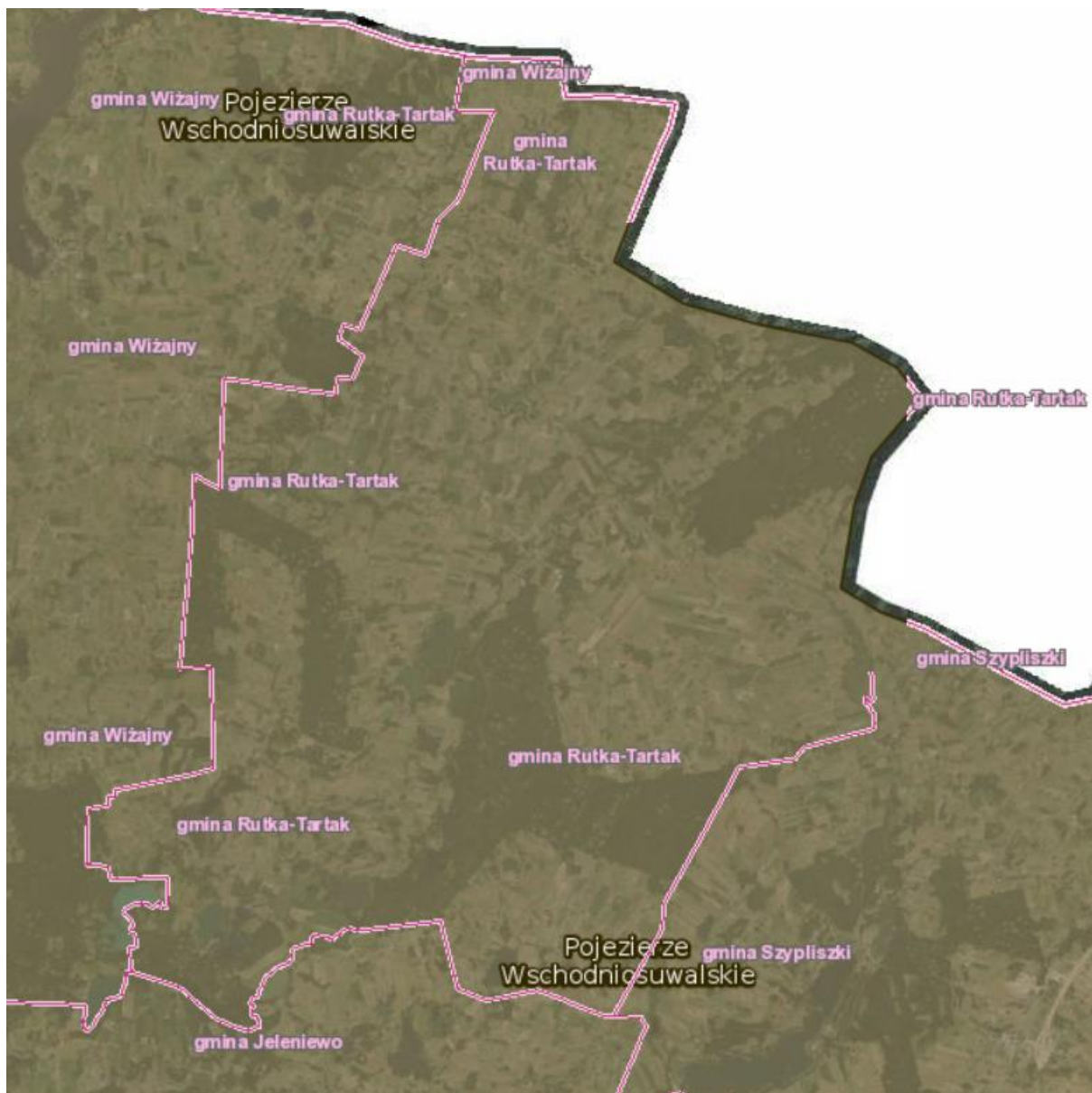
3.3. POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ, ZŁOŻA NATURALNE, GLEBY

Powierzchnia ziemi, krajobraz

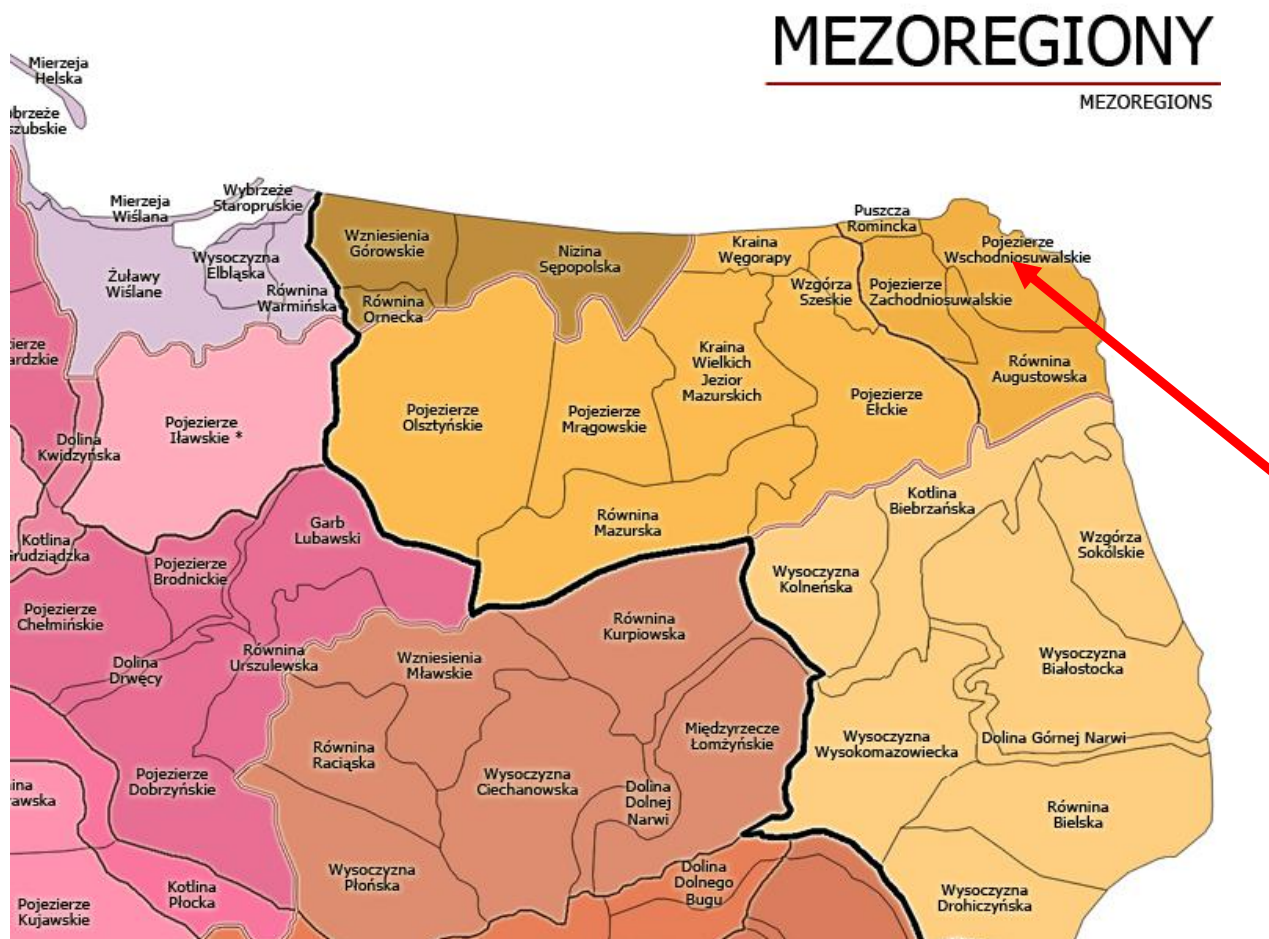
Gmina Rutka – Tartak leży w obrębie:

- Mezoregionu: Pojezierze Wschodniosuwalskie;
- Makroregionu: Pojezierze Litewskie;
- Podprowincji: Pojezierza Wschodniobałtyckie;
- Prowincji: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski;
- Megaregionu: Niż Wschodnioeuropejski.

Rysunek 6. Położenie Gminy Rutka - Tartak na tle regionów fizycznogeograficznych, cz. 1

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Źródło: Kondracki J., „Geografia regionalna Polski”, PWN, 2002 r.

Lodowcowo - rzeczny proces rzeźbotwórczy wykształcił przepiękny, atrakcyjny turystycznie sandr Szeszupy. Wysokości względne terenu przekraczają 120 m. Krajobraz dominujących tu form akumulacji lodowcowej – moren czołowych i dennych, rzadziej występujących drumlin i ozów, oraz innych unikatowych form uzupełniony lustrami jezior jest skarbem tej ziemi.

Teren gminy znajduje się w Okręgu Suwalskim, Krainy Suwalsko – Augustowskiej, Działu Północnego, Prowincji Środkowoeuropejskiej Holarktydy. Niewątpliwym bogactwem terenu jest jego różnorodność biocenotyczna. W zagłębieniach terenowych występują tu łąki wilgotne i lasy łąkowe, na wzniesieniach i ich zboczach występują suche łąki, murawy oraz fragmenty lasów grądowych i borów mieszanych.

Pochodzenie: gleby na terenie gminy zostały wytworzone głównie z glin zwałowych glaciału bałtyckiego - substadiału pomorskiego oraz przecinających gminę pasem wzdłuż rzeki Szeszupy piasków glacyjfluwalnych. Podłoże stanowią margle, wapienie i opoki z okresy górnej kredy oraz w niewielkim stopniu piaski i iły oligoceńskie.

Krajobraz gminy, podobnie jak całej Suwalszczyzny, charakteryzuje się wyjątkowo dużą różnorodnością, co stanowi o jego wyjątkowości. Usytuowana w Zagłębiu Szeszupy oraz dolinach Potopki i Szelmentki Gmina Rutka-Tartak, obfituje w pofałdowane płaskowyzę, wyniosłe wzgórza, gęste lasy i urzekające jeziora, tworzące mozaikę, którą trzeba zobaczyć.

Gleby

Gleby na terenie gminy zostały wytworzone głównie z glin zwałowych glaciału bałtyckiego - substadiału pomorskiego oraz przecinających gminę pasem wzdłuż rzeki Szeszupy piasków glaciofluwialnych. Podłoże stanowią margle, wapienie i opoki z okresy górnej kredy oraz w niewielkim stopniu piaski i ropy oligoceńskie.

Na terenie gminy występują głównie gleby brunatne (właściwe i wylugowane) oraz gleby przemyte (pseudobelicowe) wytworzone ze żwirów i piasków gliniastych, oraz glin zwałowych. Walory użytkowe gleb charakteryzuje ich przynależność do kompleksów glebowych, głównie żytniego od bardzo dobrego do słabego.

W gminie nie występują grunty orne o wysokiej klasie przydatności rolniczej I i II czyli grunty najlepsze, występują tu natomiast grunty orne klasy IIIb, ich udział procentowy w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów rolnych wynosi niespełna 1%, grunty orne klasy IIIa nie występują tu w ogóle. Dominują tu grunty rolne klasy IV i V.

Badania gleb pod kątem: odczynu pH, potrzeb wapnowania oraz zawartości w makroelementy: fosfor, potas i magnez przeprowadziła Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Białymstoku. W latach 2011-2014 przebadano 4 492 próbki glebowe pobrane z użytków rolnych na terenie powiatu suwalskiego, w skład którego wchodzi także Gmina Rutka - Tartak. W tabeli 4 zaprezentowano szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań.

Tabela 4. Zestawienie zasobności gleb na terenie powiatu suwalskiego w latach 2011-2014

Liczba gospodarstw (szt.)		688
Liczba prób (szt.)		4 492
Zbadana powierzchnia (ha)		9 299,41
pH (%)	bardzo kwaśny	14
	kwaśny	29
	lekko kwaśny	29
	obojętny	20
	zasadowy	8
Potrzeby wapnowania (%)	konieczne	22
	potrzebne	14

	wskazane	14
	ograniczone	14
	zbędne	36
Zawartość fosforu (%)	bardzo niska	44
	niska	30
	średnia	12
	wysoka	6
	bardzo wysoka	8
Zawartość potasu (%)	bardzo niska	37
	niska	38
	średnia	17
	wysoka	4
	bardzo wysoka	4
Zawartość magnezu (%)	bardzo niska	3
	niska	12
	średnia	28
	wysoka	27
	bardzo wysoka	30

Źródło: Wyniki badań odczynu i zasobności gleb na terenie poszczególnych powiatów woj. podlaskiego w latach 2011 – 2014

Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 29% gleb kwaśnych, 29% - lekko kwaśnych i 14% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów i fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin, jak również ułatwiają przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu suwalskiego dla 36% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.

Zawartość w glebie przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu jest ważnym wskaźnikiem pozwalającym ustalić poziom racjonalnego nawożenia.

Fosfor jest składnikiem niezbędnym dla rozwoju roślin, pełniąc ważne funkcje w procesach życiowych roślin: reguluje podziały komórek, rozwój korzeni, ma wpływ na procesy kwitnienia,

zawiązywanie nasion oraz procesy dojrzewania. Potas jest jednym z trzech, obok wspomnianych wcześniej azotu i fosforu, makroskładników o zasadniczym znaczeniu w żywieniu roślin. Pierwiastek ten odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej rośliny, aktywuje enzymy, bierze udział w procesie fotosyntezy i transportu asymilatów oraz warunkuje wrażliwość na stres wodny związany z suszą. Z kolei magnez jest składnikiem o dużym znaczeniu fizjologicznym dla roślin. Podstawowa rola magnezu w roślinie jest związana z jego obecnością w cząsteczce chlorofilu, a zatem wpływem na procesy fotosyntezy. Ponadto magnez aktywuje enzymy i reguluje gospodarkę azotem w roślinie. Pierwiastek ma istotne znaczenie w kształtowaniu jakości produktów roślinnych, z punktu widzenia ich wartości żywieniowej dla zwierząt i człowieka.

Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 74%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 75%, a magnezu - 15%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie województwa podlaskiego przeprowadzono badanie w 6 punktach, jeden z nich zlokalizowany został na obszarze powiatu sejneńskiego, czyli w powiecie sąsiadującym z suwalskim:

- Miejscowość: Hołny Wolmera (Gmina Sejny),
- Kompleks: 4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIb,
- Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: pglp (piasek gliniasty lekki pylasty), PTG 2008: pg (piasek gliniasty),
- Wyniki pomiarów za 2020 r.:
 - Próchnica – 2,31%,
 - Węgiel organiczny - 1,34%,
 - Azot ogólny – 0,138%,
 - Radioaktywność – 747 Bq*kg⁻¹,
 - Zasolenie - 39 mg KCl*100g⁻¹,
 - Sód - 0,002%.

Co prawda punkt ten nie obejmuje bezpośrednio obszaru Gminy Rutka - Tartak, jednak należy stwierdzić, że jakość gleb na analizowanym terenie jest zbliżona do tej występującej w punkcie pomiarowym.

Nadmierna koncentracja soli powoduje zmniejszenie dostępności wody dla roślin, zniekształcenie równowagi jonowej w glebach oraz zwiększenie zawartości soli w roślinach i obniżenie ich wartości użytkowej. Do oceny zasolenia gleb stosuje się parametr przewodności elektrolitycznej właściwej, który wyraża się również jako równoważną zawartość chlorku potasu. Przeciętne wartości przewodności elektrolitycznej nie zmieniły się w kolejnych okresach badań monitoringowych i pozostawały na niskim, nieszkodliwym dla roślin i jakości gleb poziomie.

Próchnica glebowa jest mieszaniną substancji o skomplikowanej budowie i zróżnicowanych właściwościach, zależnych od stopnia humifikacji. Powstaje w wyniku biochemicznych przemian produktów biologicznego rozkładu związków organicznych, wchodzących w skład roślin i organizmów glebowych. Ubytek próchnicy jest ważnym wskaźnikiem pogorszenia warunków siedliskowych oraz żyzności gleb.

W warunkach Polski do oceny zasobności gleb w próchnicę najczęściej stosowane są następujące przedziały zawartości:

- <1% - niska;
- 1-2% - średnia;
- 2-3,5% - wysoka;
- >3,5% - bardzo wysoka.

W analizowanym punkcie odnotowano więc wysoką zawartość próchnicy.

Jako przedział optymalny dla procesów biologicznych, związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i mikroorganizmów glebowych przyjmuje się wartości pH od 5,5 do 7,2 mierzone w 1M KCl. Zgodnie z informacjami z szóstej tury monitoringu w omawianym punkcie:

- odczyn „pH” w zawiesinie H₂O wynosił 7,20,
- odczyn „pH” w zawiesinie KCl wynosił 6,7 (był najwyższy od 1995 r.),

a więc mieści się w przedziale optymalnym.

Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane oraz informacje wynikające z opracowania: „Stan Środowiska w Polsce. Raport 2018” można stwierdzić, że na terenie powiatu suwalskiego,

a więc i Gminy Rutka - Tartak, jakość gleb ulega pewnej poprawie. Nadal jednak istnieje potrzeba realizacji różnych działań, aby stan gleb był jak najlepszy.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2018” można zauważyć, iż historyczne zanieczyszczenia gleb pozostałościami środków ochrony roślin nie stanowią znacznego problemu dla produkcji rolniczej i zdrowia ludzi. Należy jednak zwrócić uwagę, że aktualnie następuje stały wzrost zużycia środków ochrony roślin w Polsce. Ten ogólny trend można również uznać za obecny na terenie gminy i wymagać on będzie dalszej obserwacji.

„Stan Środowiska w Województwie Podlaskim. Raport 2020” nie dotyczy bezpośrednio tematu gleby i jej stanu na terenie województwa. Wspomina się o niej przy okazji nielegalnych praktyk w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, jakości wód, wskazując na powiązanie stanu gleb z tymi zagadnieniami. Nie jest to jednak problem istotny na terenie Gminy Rutka - Tartak.

Złoża zasobów geologicznych

Zgodnie z danymi wynikającymi z „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r.” na terenie Gminy Rutka - Tartak występują jedynie złoża piasku i żwiru. Zestawienie posiadanych złóż zaprezentowano w tabeli 5. Istnieje potrzeba zadbania o posiadane zasoby i ich efektywne wykorzystanie (w razie takiej potrzeby) tak by pozostały one dla przyszłych pokoleń.

Tabela 5. Złoża zasobów geologicznych na terenie Gminy Rutka - Tartak

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża piasku i żwiru – tys. t					
1	Baranowo*	E	209	-	1
2	Poszeszupie*	Z	188	-	-
3	Poszeszupie – Folwark*	Z	398	-	-
4	Smolniki*	R	303	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2021 r.

Objaśnienia do tabeli:

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

E – złożo eksploatowane

Z - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane

R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo

3.4. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na ogólny stan środowiska przyrodniczego na danym terenie ma jakość i wielkość zasobów wodnych.

Wody powierzchniowe – charakterystyka

Teren gminy przecina wąwóz Szeszupy z dopływami – rzeczką Wigrą, z Potopką oraz wpadającą do niej poza granicami kraju Szelmentką. Wymienione dorzecze łączy także wody prawie wszystkich jezior znajdujących się na terenie gminy (poza jeziorem Jałowo).

Główną rzeką gminy Rutka-Tartak jest Szeszupa – lewostronny dopływ Niemna o długości 297,6 km, z tego 24 km górnego odcinka znajduje się na terenie Polski. Źródła rzeki usytuowane są na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego w odległości ok. 500 m od rozległej doliny zbierając po drodze niewielkie strumienie, które odprowadzają wodę z licznych torfowisk i jezior.

Prawostronnym dopływem Szeszupy jest Szelmentka o długości 24 km. Ujście Szelmentki znajduje się 2 km od granicy państwa. Szelmentka przepływa przez dwa duże jeziora rynnowe: Szelment Mały i Szelment Duży.

Jeziora gminy Rutka-Tartak są zbiornikami polodowcowymi, powstałymi po wytopieniu się zalegających w zagłębieniu Szeszupy brył martwego lodu. Największym pod względem powierzchni jeziorem na terenie gminy jest jezioro Pobondzie 53,1 ha.

Szeszupa jest lewostronnym dopływem Niemna o długości 297,6 km (w tym 24 km odcinka źródłowego w granicach Polski). Źródła rzeki znajdują się na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego w pobliżu zalewu na Czarnej Hańczy w Turtulu (około 500 m od doliny Czarnej Hańczy). Rzeką płynie w szerokiej dolinie (Zagłębienie Szeszupy), zbierając po drodze niewielkie strumienie odprowadzające wodę z licznych jezior (Gulbin, Okrągłe, Krejwelek, Przechodnie, Postawełek, Pobondzie) i torfowisk, po kilku kilometrach wpływa na obszar Republiki Litwy. Główne dopływy Szeszupy na terenie Polski to: Potopka i Wigra oraz Szelmentka.

Jeziora położone na terenie Gminy Rutka-Tartak (dane Gminy Rutka – Tartak, miejscowość – jezioro):

- m. Pobondzie - Jezioro Pobondzie (działka nr grod. 292),
- m. Postawełe - Jezioro Przechodnie (działka nr geod. 101),
- m. Poszeszupie-Folwark - Jezioro Łopuszek (działka nr geod. 9/8),
- m. Potopy - Jezioro Białe (działka nr geod. 132),
- m. Potopy - Jezioro Potopy (działka nr geod. 153),

- m. Kadaryszki - Jezioro Kadaryszki (działka nr geod. 53),
- m. Jałowo - Jezioro Jałowo (działka nr geod. 89),
- m. Jałowo - Jezioro Jałówek (działka nr geod. 202),
- m. Kupowo - Jezioro Kupowo (działka nr geod. 130).

W 2010 r. teren gminy został powiększony o miejscowości Smolniki, Jodoziory, Polimonie i Kleszczówek. Podstawa prawna: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 r. w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz.U. 2009 nr 120 poz. 1000, zmieniony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, Dz.U. 2009 nr 226 poz. 1814 i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 marca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia, ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, Dz.U. 2011 nr 72 poz. 385).

Jeziora z terenu Gminy Wiżajny, które od 2010 r. zostały włączone do Gminy Rutka-Tartak (dane Gminy Rutka – Tartak):

- m. Polimonie - Jezioro Białe i Czarne (działka nr geod. 414),
- m. Polimonie - Jezioro Ogólne (działka nr geod. 416),
- m. Polimonie - Jezioro Konopin (działka nr geod. 193),
- m. Kleszczówek - Jezioro Kojle (działka nr geod. 46),
- m. Kleszczówek - Jezioro Perty (działka nr geod. 55),
- m. Kleszczówek - Jezioro Purwin (działka nr geod. 21).

Na terenie Gminy Rutka – Tartak znajdują się jednolite części wód powierzchniowych wskazane w tabeli 6. Dwie z nich są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (dotyczy to LW30603 Pobondzie oraz RW8000186849 Wigra).

Tabela 6. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) na terenie Gminy Rutka - Tartak

Kod JCWP	Nazwa JCWP
LW30603	Pobondzie
RW8000186829	Szeszupa do Potopki z jez. Szurpity i Pobondzie
RW8000186849	Wigra
RW8000206851	Szeszupa od Potopki do granicy państwa
RW8000256867	Szelmentka do granicy państwa

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie Jednolite Części Wód Powierzchniowych na terenie gminy znajdują się w Dorzeczu Niemna, Region Wodny Niemna.

Jakość wód powierzchniowych

Klasyfikacja i badania jakości wód powierzchniowych przeprowadzana jest dla wydzielonych jednolitych części wód powierzchniowych. Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) jest podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) w myśl Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2625 z późn. zm.), zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Jednolita część wód jest pojęciem obejmującym zarówno zbiorniki wód stojących, jak i cieki, a także przybrzeżne fragmenty wód morskich i wody podziemne. Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) - oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak:

- 1) jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny,
- 2) sztuczny zbiornik wodny,
- 3) struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części,
- 4) morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub przybrzeżne.

Stan ekologiczny jednolitych części wód (JCW) powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych, w tym grupa substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego i hydromorfologicznych. Elementy te klasyfikuje się na podstawie kryteriów wyrażonych jako wartości graniczne poszczególnych wskaźników jakości wód z uwzględnieniem typów wód powierzchniowych.

Stan ekologiczny jest definiowany dla wód naturalnych jako:

- 1) bardzo dobry – dla wód o niezmiennych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- 2) dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- 3) umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- 4) słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizykochemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- 5) zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych sztucznych i silnie zmienionych klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany jako: maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby oraz zły.

Stan chemiczny klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód (substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń). Stan chemiczny jest definiowany jako dobry oraz poniżej stanu dobrego.

Stan wód – w zależności od stanu / potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego stan wód naturalnych, sztucznych i silnie zmienionych może być: dobry lub zły. Stan wód ocenia się jako dobry, jeśli stan ekologiczny / potencjał ekologiczny osiąga stan dobry lub powyżej dobrego i stan chemiczny wód także jest na poziomie dobrym.

Na terenie Gminy Rutka – Tartak w ostatnich latach umiejscawiano punkty badawcze wód powierzchniowych. Poniższe tabele przedstawiają wyniki przeprowadzanych badań - monitoring z lat 2014 – 2019.

Tabela 7. Jakość wód powierzchniowych, jeziora – elementy biologiczne i fizykochemiczne

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarszy. badań	Rok najnowszy. badań	Klasa	Rok najstarszy. badań	Rok najnowszy. badań	Klasa	Rok najstarszy. badań	Rok najnowszy. badań	Klasa
PL07S0802_003 1	jez. Pobondzie - 01 (płoso środkowe)	PLLW30603	Pobondzie	2018	2018	3	2018	2018	>2	2018	2018	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 8. Jakość wód powierzchniowych, jeziora – potencjał ekologiczny, stan chemiczny i ocena stanu jcwp

Nazwa	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarszy. badań	Rok najnowszy. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszy. badań	Rok najnowszy. badań	Stan chemiczny	Rok najstarszy. badań	Rok najnowszy. badań	Ocena
Pobondzie	2018	2018	3	umiarkowany stan ekologiczny	2018	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2018	2018	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 9. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Rutka - Tartak – stan biologiczny i fizykochemiczny

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL07S0801_3037	Szeszupa - Pobondzie	PLRW8000186829	Szeszupa do Potopki z jez. Szurpiły i Pobondzie	2017	2017	3	2017	2019	>2	2017	2017	2
PL07S0801_3039	Wigra - Poszeszupie	PLRW8000186849	Wigra	2017	2017	2	2017	2017	>2	2017	2017	>2
PL07S0801_0071	Szeszupa - wodowskaz Poszeszupie	PLRW8000206851	Szeszupa od Potopki do granicy państwa	2017	2017	2	2019	2019	>2	2017	2017	>2

Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych			Klasa elementów fizykochemicznych			Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne		
				Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa
PL07S0801_0072	Szelmentka - Kupowo (Smolnica)	PLRW8000256867	Szelmentka do granicy państwa	2017	2017	3	2017	2019	>2	2017	2017	2

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Tabela 10. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez Gminę Rutka - Tartak – potencjał ekologiczny, stan chemiczny, ocena stanu jcwp

Nazwa ppk	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Szeszupa - Pobondzie	2017	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód

Nazwa ppk	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego				Klasyfikacja stanu chemicznego			Ocena stanu jcwp		
	Rok najstarsz. badań	Rok najnows. badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Stan chemiczny	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena
Wigra - Poszeszupie	2017	2017	3	umiarkowany stan ekologiczny	-	-	-	2017	2017	zły stan wód
Szeszupa - wodowskaz Poszeszupie	2017	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód
Szelmentka - Kupowo (Smolnica)	2017	2019	3	umiarkowany stan ekologiczny	2017	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2017	2019	zły stan wód

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu

Zgodnie z „Syntetycznym Raportem z Klasyfikacji i Oceny Stanu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Wykonanej za 2019 rok na podstawie danych z lat 2014-2019” w odniesieniu do JCWP rzecznych w wyniku wykonanej oceny JCWP, 91,6% wód wykazało zły stan.

Wskazano, że stan ten wynika w 55,4% przypadków ze stanu chemicznego, który utrzymuje się na poziomie poniżej dobrego oraz stanu lub potencjału ekologicznego umiarkowanego albo gorszego. W 31,8% przypadków stan wód oceniono jako zły ze względu na stan bądź potencjał ekologiczny określony na poziomie poniżej dobrego. W 7,8% przypadków zły stan wód wynikał zaś z umiarkowanego lub gorszego stanu bądź potencjału ekologicznego (oraz dobrego stanu chemicznego). 5,0% przypadków oceniono jako zły stan wód z powodu, że ich stan chemiczny został określony jako: poniżej dobrego.

W dokumencie wśród wskaźników w największym stopniu decydujących o klasyfikacji stanu chemicznego poniżej dobrego wskazano: benzo(a)piren (28,9% przypadków) oraz difenyletery bromowane identyfikowane w matrycy biota (21,3% przypadków). Wśród elementów, które w największym stopniu decydowały o stanie/ potencjale ekologicznym poniżej dobrego wyróżniono pewne elementy fizykochemiczne i biologiczne. Najbardziej decydujące znaczenie miało zasolenie (37,7% przypadków) oraz substancje biogenne (35,6% przypadków).

Wyniki monitoringu przedstawione w „Syntetycznym Raportie...” wskazują, że ogólny stan wód rzecznych jest na stosunkowo złym poziomie. Na ten stan mają wpływ wszystkie powyżej wspomniane czynniki.

Zgodnie więc z tymi danymi oraz wynikami „Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014 - 2019 na podstawie monitoringu” można wywnioskować, że stan rzek oraz jezior na terenie gminy oraz w jej sąsiedztwie (co ma wpływ również na stan wód na terenie gminy) jest na niezadawalającym poziomie. Za jeden z problemów można uznać obecność benzo(a)pirenu i/lub difenyletery bromowane identyfikowane w matrycy biota – stan chemiczny wód poniżej dobrego. W mniejszym stopniu problematyczne jest zasolenie i obecność substancji biogennej (ze względu na fakt, że potencjał ekologiczny rzek i jeziora na terenie Gminy Rutka - Tartak uznano za umiarkowany).

W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu

jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).

Tabela 11. Stan jezior – 2020 r.

Nazwa ppk	Klasa elementów biologicznych		Klasa elementów fizykochemicznych		Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	
	PoM	Klasa	PoM	Klasa	PoM	Klasa
jez. Pobondzie - 01 (płoso środkowe)	0	2	0,459731	>2	0,999973	2

Źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód jezior w roku 2020

Tabela 12. Stan rzek – 2020 r.

Nazwa ppk	Klasa elementów biologicznych		Klasa elementów fizykochemicznych		Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	
	PoM	Klasa	PoM	Klasa	PoM	Klasa
Szeszupa - Pobondzie	0,53135	2	0,47825	>2		
Wigra - Poszeszupie	0,687194	4	0,46961	>2	0,999931	2
Szeszupa - wodowskaz Poszeszupie	0,000208	1	0,302241	>2	0	1
Szelmentka - Kupowo (Smolnica)	0,775158	3	0,341991	>2	0,999999	2

Źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w roku 2020

W 2021 r. nie przeprowadzono badań dotyczących jakości osadów w jeziorach na terenie Gminy Rutka – Tartak. W przypadków cieków, zbadano jedynie ciek o nazwie ppk: Szeszupa – Pobondzie. Ocena ogólna: niezanieczyszczony (ocena ogólna mogła być: zanieczyszczony bądź niezanieczyszczony), tło geochemiczne, Level 1 (gdzie Level 1 to stan najlepszy a Level 4).

Zaprezentowane dane na temat jakości wód powierzchniowych oraz określonych dla nich celów środowiskowych wskazują na konieczność podejmowania działań mających na celu ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem, wynikającym głównie z prowadzenia gospodarki rolnej z wykorzystaniem nawozów czy też z egzystencji mieszkańców (niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej, niewystarczająca ilość oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb).

Wody podziemne – charakterystyka i jakość

Gmina Rutka - Tartak położona jest w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) wskazanej w tabeli 13. Nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 13. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie Gminy Rutka - Tartak

Kod JCWPd	Nazwa JCWPd
PLGW800022	22

Źródło: Opracowanie własne

JCWPd 22:

Liczba pięter wodonośnych: 3.

Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd: 38%.

Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych: Mokradła (16% powierzchni obszarów chronionych).

Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.: Nie występują.

Badania monitoringowe w 2019 r. zostały przeprowadzone na terenie Gminy Rutka - Tartak.

Klasa jakości 2019 końcowa punktu w miejscowości Poszeszupie - Folwark wyniosła: III (wody zadowalającej jakości).

W 2020 r. i 2021 r. nie badano wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego (tym samym także nie przeprowadzono badań na terenie Gminy Rutka - Tartak).

Stan wód podziemnych w JCWPd nr 22 zgodnie z informacjami zawartymi na stronie Monitoringu jakości wód podziemnych w 2019 r. (tak jak w latach poprzednich) był dobry.

Stan wód podziemnych znajduje się na zadowalającym poziomie. Warto podejmować prace by ten stan polepszyć a przynajmniej zachować.

3.5. POWIETRZE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego.

Podstawową oceną jakości powietrza służącą do stwierdzenia zachowania norm jakości, a przypadku ich niedotrzymania, wdrożenia działań naprawczych, jest coroczna ocena wykonywana podstawie art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. Ocena pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi obejmuje 12 substancji: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5 oraz zawartość w pyłe zawieszonym PM10 następujących pierwiastków: ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu (B(a)P).

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), ozon (O₃).

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń),
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji (dozwolone przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego odnoszą się także do jego wartości powiększonej o margines tolerancji),
- poziom docelowy substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu),
- poziom celu długoterminowego (dla ozonu).

Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie jego stężeń występujących w rejonach, gdzie stężenia te są najwyższe na obszarze strefy.

Zaliczenie strefy do gorszej klasy (klasa C) nie oznacza zatem, że jakość powietrza na terenie całej strefy nie spełnia określonych kryteriów. Przepisanie strefie klasy C nie oznacza także

konieczności prowadzenia intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze całej strefy. Oznacza natomiast potrzebę podjęcia odpowiednich działań w odniesieniu do wybranych obszarów w strefie (z reguły o ograniczonym zasięgu) i dla określonych zanieczyszczeń.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy Prawo ochrony środowiska, dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

W województwie podlaskim, występują dwie strefy: aglomeracja białostocka (kod PL2001), stanowiąca obszar powiatu miasta Białystok oraz strefa podlaska (kod PL2002), obejmująca pozostałe tereny województwa (w tym m.in.: Gminę Rutka - Tartak). W obu strefach województwa dokonano oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi. Ze względu na ochronę roślin, klasyfikacja objęła teren całego województwa z wyłączeniem obszaru Aglomeracji Białostockiej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu.

Oceny jakości powietrza według kryteriów ochrony zdrowia i ochrony roślin dokonano na podstawie ocen wyników pomiarów poszczególnych zanieczyszczeń ze stacji:

- w Aglomeracji Białostockiej (2 stacje tła miejskiego i 1 stacja podmiejska);
- w Strefie Podlaskiej: na terenie miasta Łomża (1 stacja tła miejskiego), miasta Suwałki (1 stacja tła miejskiego), w Borsukowiźnie na obszarze gminy Krynki (1 stacja tła wiejskiego do oceny narażenia ekosystemów; reprezentatywna dla województwa);
- oraz 1 stacji mobilnej;

Badania zanieczyszczeń powietrza uzupełniono o obiektywne metody szacowania emisji.

Kryteriami klasyfikacji stref są:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonego dla niektórych zanieczyszczeń),
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji,
- poziomy docelowe,
- poziomy celów długoterminowych.

Badania jakości powietrza w 2021 roku prowadzono na 7 stacjach pomiarowych:

- w Aglomeracji Białostockiej - na 2 stacjonarnych stacjach tła miejskiego (pomiar automatyczno-manualne),
- w strefie podlaskiej: w Łomży (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiar automatyczno-manualne), w Suwałkach (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiar automatyczno-manualne), w Borsukowiznie - gmina Krynki (1 stacjonarna stacja tła pozamiejskiego - pomiar automatyczny), do oceny narażenia ekosystemów, reprezentatywna dla całego województwa,
- w strefie podlaskiej (teren uzdrowiska) w Augustowie (1 stacjonarna stacja tła miejskiego - pomiar automatyczno-manualne), uruchomiona na początku 2020 roku, właścicielem jest Urząd Miejski w Augustowie, nadzór merytoryczny pełni GIOŚ,
- w strefie podlaskiej w Grajewie na 1 stacji mobilnej - pomiar automatyczny.

Zgodnie z „Roczną Oceną Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim. Raport Wojewódzki za rok 2021” przekroczenia kryteriów oceny jakości powietrza wystąpiły w odniesieniu do:

- poziomu dopuszczalnego średniego stężenia dobowego pyłu zawieszonego PM10 w strefie podlaskiej (kryterium - ochrona zdrowia) - obszarem przekroczeń jest Łomża. Strefa uzyskała klasę C;
- poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 (faza II) w strefie podlaskiej (kryterium - ochrona zdrowia) - obszarem przekroczeń jest Łomża oraz niewielkie tereny gmin: Łomża i Piątnica. Strefa uzyskała klasę C;
- średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie podlaskiej (kryterium - ochrona zdrowia) - obszary przekroczeń to: Łomża, Augustów i Suwałki oraz inne miejscowości województwa, w których dominującym sposobem ogrzewania jest spalanie paliw stałych w mało efektywnych kotłach. Strefa uzyskała klasę C;
- poziomu celu długoterminowego ozonu w strefie podlaskiej (kryterium - ochrona zdrowia) - obszar przekroczeń występuje na niewielkim obszarze strefy podlaskiej od strony południowo-zachodniej, na granicy z sąsiadującymi województwami: mazowieckim i warmińsko-mazurskim oraz lokalnie na granicy z Litwą. Strefa uzyskała klasę D2.
- poziomu celu długoterminowego ozonu w strefie podlaskiej (kryterium - ochrona roślin) - obszar przekroczeń to południowo - zachodnia część województwa, na granicy z województwami sąsiadującymi: mazowieckim i warmińsko-mazurskim oraz niewielki obszar leśny na wschodzie strefy podlaskiej w Nadleśnictwie Krynki. Strefa uzyskała klasę D2.

W przypadku pozostałych substancji nie odnotowano przekroczeń. Tabela 14 i 15 przedstawiają podsumowanie wyników pomiarów w strefie podlaskiej.

Tabela 14. Podsumowanie wyników oceny ze względu na ochronę zdrowia, strefa podlaska

Zanieczyszczenie	Klasa strefy
SO ₂	A
NO ₂	A
C ₆ H ₆	A
CO	A
O ₃ (wg poziomu docelowego)	A
O ₃ (wg poziomu celu długoterminowego)	D2
PM10 (klasa strefy)	C
PM10 (klasa strefy dla czasu uśredniania - 24 godz.)	C
PM10 (klasa strefy dla czasu uśredniania – rok)	A
Pb	A
As	A
Cd	A
Ni	A
B(a)P	C
PM2.5	C1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2021

Tabela 15. Ocena ze względu na ochronę roślin, strefa podlaska

Zanieczyszczenie	Klasa strefy
SO ₂	A
NO _x	A
O ₃	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2021

W Zestawieniu gmin, na obszarze których wystąpiło przekroczenie, które zawarto w „Rocznej Ocenie Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim. Raport Wojewódzki za rok 2021” brak wzmianki o Gminie Rutka – Tartak, uznać więc można, że na jej terenie nie występuje przekroczenie obowiązujących norm. Ze względu jednak na przekroczenia, które wykryto w strefie podlaskiej, do której należy Gmina Rutka – Tartak temat ten wciąż wymaga uwagi i przeprowadzania prac służących temu by stan powietrza był na jak najlepszym poziomie.

3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania. Skutki oddziaływania hałasu i wibracji na człowieka oraz środowisko naturalne są bardzo dotkliwe.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- hałas przemysłowy - jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze;
- hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Hałas przemysłowy

Źródłem hałasu przemysłowego na terenie Gminy Rutka - Tartak są małe przedsiębiorstwa nieposiadające żadnych zabezpieczeń akustycznych. Niejednokrotnie takie działalności są źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż są one uciążliwe dla mieszkańców, co przyczynia się do składania skarg i donosów na niewłaściwe funkcjonowanie przedsiębiorstw. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadza kontrole i ustala szereg zaleceń dotyczących minimalizacji emisji hałasu, lub też z powodu znikomej i tylko okresowej uciążliwości sprawa nie jest kontynuowana. Skala zagrożeń hałasem przemysłowym nie jest zbyt duża, a zasięg jego oddziaływania ma zwykle charakter lokalny.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny pochodzi z przebiegających przez gminę szlaków komunikacyjnych.

Główny układ komunikacyjny Gminy Rutka - Tartak tworzą:

- drogi wojewódzkie:
 - a. 651 Gołdap – Żytkiejmy – Szypliszki – Sejny,
 - b. 655 Kąp – Wydminy – Olecki – Raczki – Suwałki – Rutka-Tartak,
- drogi powiatowe:
 - a. 1127B Wiżajny - Smolniki – Sidory,
 - b. 1129B Wiżajny - Ejszeryszki - Rutka Tartak,
 - c. 1130B Rutka-Tartak - Poszeszupie – Ejszeryszki,
 - d. 1131B Kleszczówek – Postawełe,
 - e. 1136B Postawełe - Jałowo - Przejma – Dębniak,
 - f. 1137B Ignatowizna - Kupowo - Majdan – Sadržawki,
- drogi gminne – zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 16. Wykaz dróg

Lp.	nr drogi	Nazwa drogi
1.	101551B	Ejszeryszki przez wieś
2.	101552B	Krejwiany przez wieś
3.	101553B	Rowele – Olszanka – Michałówka
4.	101554B	Olszanka do drogi pow.
5.	101555B	Od drogi pow. - Potopy – Sikorowizna
6.	101556B	Kadaryszki – Potopy – Poszeszupie-Folwark
7.	101557B	Poszeszupie-Folwark przez wieś
8.	101558B	Poszeszupie – Poszeszupie-Folwark
9.	101559B	Poszeszupie przez wieś
10.	101560B	Poszewzupie – granica państwa
11.	101561B	Kupowo – Trzcianka
12.	101562B	Kadaryszki – Pobondzie – Bondziszki
13.	101563B	Pobondzie – Bondziszki
14.	101564B	Kadaryszki – Pobondzie do drogi pow.
15.	101565B	Pobondzie do drogi woj.
16.	101566B	Poszeszupie – Smolnica
17.	101567B	Folusz – Poszeszupie – Trzcianka
18.	101568B	Kupowo – Trzcianka do drogi wojewódzkiej
19.	101569B	Rutka-tartak – Baranowo – Wierzbiszki
20.	101570B	Wierzbiszki – Jasionowo (Lebiedzina)
21.	101571B	Baranowo – Wierzbiszki
22.	101572B	Jasionowo przez wieś do drogi woj.
23.	101573B	Wierzbiszki – Jasionowo
24.	101574B	Jasionowo (Lebiedzina) Jałowo
25.	101575B	Wierzbiszki – Jałowo
26.	101576B	Ignatowizna – Jasionowo
27.	101577B	Jasionowo – Wygorzel
28.	101578B	Jałowo przez wieś – (Sidory Zapolne)
29.	101579B	Jałowo przez wieś – (Ignatówka)
30.	101580B	Jałowo przez wieś – (Sidory)
31.	101581B	Michałówka – Sikorowizna

Lp.	nr drogi	Nazwa drogi
32.	101582B	Sikorowizna – Poszeszupie-Folwark
33.	101583B	Sikorowizna – Olszanka
34.	101584B	Poszeszupie-Folwark przez wieś
35.	101585B	Rowele – Potopy
36.	101586B	Folusz – Potopy
37.	101587B	Rutka-Tartak – Folusz
38.	101588B	Pobondzie – Rutka-Tartak
39.	101589B	Pobondzie – Las Bondziszki
40.	101590B	Potopy – Sikorowizna
41.	101591B	Kupowo – Białobłota
42.	101592B	Jałowo do drogi woj.
43.	101528B	Smolniki – Polimonie – Bondziszki – Rowele
44.	101509B	Maszutkinie – Rowele
45.	101510B	Rogożajny Wielskie – Rowele
46.	101513B	Soliny – Bondziszki
47.	101525B	część drogi Smolniki Ługiele – Dzierwany
48.	101529B	Jodoziory – Kleszczówek
49.	101530B	przez wieś Kleszczówek
50.	101514B	droga w miejscowości Kadaryszki obejmująca działki o nr ewid. 52/22, 52/23 i 52/21, gmina Rutka-Tartak
51.	101515B	droga w miejscowości Rutka-Tartak – ul. Młynarska obejmująca działki o nr ew. 217 i 234/6

Źródło: dane Gminy Rutki - Tartak

Według „Oceny stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020” i „Oceny stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2021” na terenie Gminy Rutka - Tartak nie wyznaczono poziomów długookresowych L_{DWN} i L_N mających zastosowanie przy prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem. Również pomiary krótkookresowe L_{AeqD} i L_{AeqN} mające odniesienie do jednej doby nie odbyły się na terenie gminy. Ocena wskazuje jednak, że niezmiennie od lat, najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze województwa podlaskiego jest hałas komunikacyjny. Długookresowe pomiary hałasu ukazują problem zanieczyszczenia hałasem wzdłuż najczęściej użytkowanych dróg, szczególnie jeżeli stanowią one trasę transportu transgranicznego.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, dotychczasowe pomiary oraz opierając się na obserwacjach terenowych należy stwierdzić, że hałas komunikacyjny nadal stanowi problem na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

3.7. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Teren Gminy Rutka - Tartak leży na terenie jednostki historycznej o przewadze form cywilizacyjnych oraz o formach innych - głównie naturalnych (lasy).

Większość obszaru gminy charakteryzuje się rozproszoną zabudową połączoną z zadrzewieniem. Ponadto występują znaczne obszary, gdzie nie ma żadnych zabudowań.

Jedynie w obrębie miejscowości Rutka -Tartak występuje zabudowa zdecydowanie skupiona. Z dawnych zespołów dworskoogrodowych zachowały się pewne fragmenty w Kadaryszkach i Poszeszupiu.

Najlepiej zachowanymi w modelu zabytkowym są dwa cmentarze (ewangelicki w Foluszu i rzymskokatolicki w Rutce – Tartak). Wśród pozostałych obiektów zabytkowych na szczególne wyróżnienie zasługują pozostałości rozległego założenia dworsko ogrodowego w Kadaryszkach, oraz ruralistyczny układ przestrzenny wsi Rutka - Tartak. Zdecydowanie przeważa mieszany model krajobrazu, w którym obok siebie występują obiekty o charakterze zabytkowo-kulturowym oraz współczesnym.

Bardzo ciekawym obszarem są wtórnie zalesione wzgórza na południe od Rutki- Tartak; pozornie naturalny obszar leśny powstał w wyniku bezpośredniego oddziaływania człowieka. Dodatkowo urodę krajobrazu tego obszaru wzbogaca przełom rzeki Szeszupy i w części zachodniej Jezioro Pobondzie. Występują tu liczne stosunkowo dobrze zachowane relikty starego, drewnianego budownictwa zagrodowego w Postawelach, Lizdejkach, Bondziskach, Pobondziu. Szczególnie piękny obszar krajobrazu kulturowego z nieznacznym naruszeniem przez współczesne formy cywilizacyjne znajduje się w północno-zachodniej części gminy (Góry Sudawskie na granicy z gminą Wiżajny, wsie Ejszeryszki, Krejwiany i Potopy z ciągiem Jezior Potopiańskich).

Do chwili obecnej zachowało się częściowo budownictwo drewniane. Głównie są to obiekty pochodzące z końca XIX i początku XX wieku.

Zgodnie z Wykazem zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji na terenie Gminy Rutka – Tartak znajdują się następujące zabytki nieruchome:

1. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Smolnikach, decyzja w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków KL.WKZ 534/720/d/89 z 30 sierpnia 1989 r., nr rejestru 720 działka nr geod. 141;
2. Kaplica na cmentarzu parafialnym w m. Smolniki XVIII/XIX w., nr rejestru 462 z 22.03.1986.

Do zabytków archeologicznych zaliczane są:

1. Kleszczówek
 - 1) St. 1. Ślad osadn., epoka kam., na wysokim brzegu Szeszupy,
 - 2) St. 2. Kurhan.
2. Smolniki
 - 1) St. 1. Osada, wczesne średn., nr rej. zab. A-a-4,
 - 2) St. 2. cmentarzysko kurhanowe, po lewej stronie ze Smolnik do Ługiel, na polu Fr. Puzy.

Tabela 17. Wykaz zabytków – gminna ewidencja zabytków

Nazwa zabytku	Nr decyzji	Nr rejestru	Nr działki
<i>Cmentarz rzymsko-Katolicki w Smolnikach</i>	<i>KL.WKZ534/720/d/89 Z dnia 30.08.1989</i>	<i>720</i>	<i>141</i>
<i>Kaplica drewniana na cmentarzu parafialnym XVIII/XIX w. w Smolnikach</i>		<i>462</i>	<i>141</i>
<i>Cmentarz rzymsko-Katolicki w Rutce-Tartak</i>	<i>KL.WKZ534/719/d/89 z dnia 30.08.1989</i>	<i>719</i>	<i>50/2, 51/1</i>
<i>Cmentarz ewangelicki rodzinny w Foluszu</i>	<i>KL.WKZ534/834/d/91 z dnia 26.08.1991</i>	<i>834</i>	<i>19</i>
<i>Cmentarz wojenny z I w. św. w Jałowie</i>	<i>KL.WKZ534/833/d/91 z dnia 26.08.1991</i>	<i>834</i>	<i>553</i>
<i>Cmentarz wojenny z I w. św. w Wierzbiszkach</i>			<i>521</i>

Źródło: dane Gminy Rutka - Tartak

Zgodnie z Rejestrem A - Wykaz zabytków nieruchomości województwa podlaskiego, według stanu na dzień 10 listopada 2022 r. na terenie Gminy Rutka – Tartak zlokalizowane są następujące zabytki:

- Folusz - cmentarz ewangelicki rodzinny, nr rej.: A-834 z 26.08.1991,
- Rutka-Tartak - cmentarz par. rzym.-kat., nr rej.: 719 z 30.08.1989,
- Wierzbiszki - cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A-833 z 26.08.1991.

Tabela 18. Zabytki nieruchome zgodnie z Wojewódzką ewidencją zabytków nieruchomości

miejsowość	adres	zabytek	nr rej	I dz
Folusz		cmentarz ewangelicki-rodzinny	834 z dn. 26.08.1991 r.	KL.WKZ 534/834/d/91
Jałowo	Jałowo nr 51	budynek mieszkalny nr 51		
Jałowo	Jałowo nr 51	stodoła w zagrodzie nr 51		
Jałowo	Jałowo nr 51	obora w zagrodzie nr 51		
Jałowo	Jałowo nr 52	budynek mieszkalny nr 52		
Lizdejki	Lizdejki nr 3	budynek mieszkalny nr 3		
Lizdejki	Lizdejki nr 3	stodoła w zagrodzie nr 3		
Lizdejki	Lizdejki nr 3	kurnik i szopa w zagrodzie nr 3		
Lizdejki	Lizdejki nr 6	budynek mieszkalny nr 6		
Lizdejki	Lizdejki nr 6	obora w zagrodzie nr 6		
Pobondzie		cmentarz rzymskokatolicki		
Postawełe	Postawełe nr 2	budynek mieszkalny nr 2		
Postawełe	Postawełe nr 2	stodoła i chlew w zagrodzie nr 2		
Postawełe	Postawełe nr 2	chlew w zagrodzie nr 2		
Postawełe	Postawełe nr 2	piwnica w zagrodzie nr 2		
Postawełe	Postawełe nr 4	budynek mieszkalny nr 4		

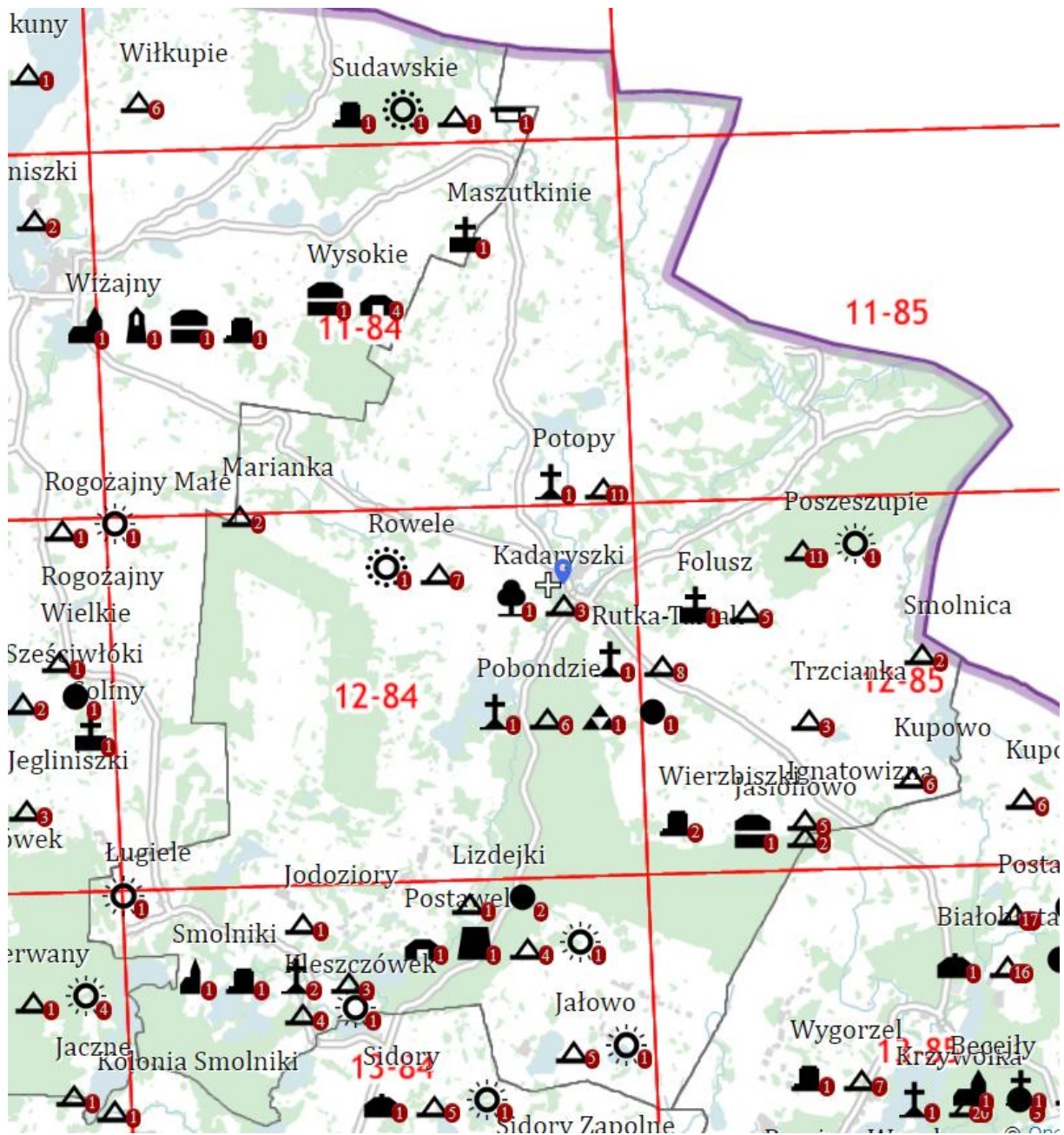
miejsowość	adres	zabytek	nr rej	I dz
Postawełe	Postawełe nr 4	stodoła w zagrodzie nr 4		
Postawełe	Postawełe nr 4	Obora w zagrodzie nr 4		
Postawełe	Postawełe nr 5	budynek mieszkalny w zagrodzie nr 5		
Postawełe	Postawełe nr 5	obora w zagrodzie nr 5		
Postawełe	Postawełe nr 5	spichlerz w zagrodzie nr 5		
Postawełe	Postawełe nr 7	budynek mieszkalny nr 7		
Postawełe	Postawełe nr 7	stodoła w zagrodzie nr 7		
Postawełe	Postawełe nr 7	obora, chlew, owczarnia w zagrodzie nr 7		
Postawełe	Postawełe nr 10	spichlerz w zagrodzie nr 10		
Postawełe	Postawełe nr 15	budynek mieszkalny nr 15		
Postawełe	Postawełe nr 15	budynek mieszkalny nr 15		
Postawełe	Postawełe nr 15	budynki gospodarcze w zagrodzie nr 15		
Rutka-Tartak		cmentarz rzymskokatolicki	719 z dn. 30.08.1989 r.	KL.WKZ 534/719/d/ 89
Smolniki		kaplica cmentarna		
Smolniki		cmentarz rzymskokatolicki tzw. „Stary”		
Smolniki		cmentarz rzymskokatolicki		
Smolniki		mogiła żołnierska z okresu II woj. św.		
Smolniki	Smolniki nr 23	obora w zagrodzie nr 23		
Smolniki	Smolniki nr 23,	budynek mieszkalny nr 23		
Smolniki	Smolniki nr 23	stodoła w zagrodzie nr 23		
Smolniki	Smolniki nr 36	budynek mieszkalny nr 36		
Smolniki	Smolniki nr 36	stodoła w zagrodzie nr 36		
Smolniki	Smolniki nr 36	obora w zagrodzie nr 36		
Wierzbiszki		cmentarz wojenny z I wojny św.	833 z dn. 26.08.1991	KL.WKZ 534/833/d/ 91
Wierzbiszki		cmentarz wojenny z I wojny św.		

Źródło: Wojewódzka ewidencja zabytków nieruchomości. Stan na 23 listopada 2022 roku

W Wykazie zabytków archeologicznych województwa podlaskiego znajduje się jeden zabytek położony na terenie Gminy Rutka – Tartak:

- Smolniki, st. 1, osada z XI-XIII w., dec. nr 670-1/26-29/71 z dn. 06.09.1971 r., nr rej. 160 (biał.), dec. nr WKZ535/4/d/94 z dn. 28.12.1994 r., nr rej. 4.

Rysunek 8. Zabytki wpisane do ewidencji wraz z sekcjami Archeologicznego Zdjęcia Polski

	Zabytek nieruchomy
	Kościół rzymskokatolicki
	Dzwonnica
	Synagoga
	Kaplica
	Budynek mieszkalny
	Chałupa
	Budynek gospodarczy
	Młyn
	Budowla
	Cmentarz
	Cmentarz rzymskokatolicki
	Cmentarz protestancki
	Cmentarz żydowski
	Zieleń komponowana
	Zabytek archeologiczny
	Grodzisko
	Osada
	Wał
	Cmentarzysko
	Kurhan/Cmentarzysko kurhanowe
	Kopiec
	pozostałe zabytki archeologiczne

Źródło: <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Tabela 19. Stanowiska archeologiczne według Archeologicznego Zdjęcia Polski

Miejscowość	Obszar AZP	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska	Rodzaj stanowiska Chronologia
Krejwiany	11-85	1	1	osada – okres rzymski – okres wędrówek ludów
		2	2	śląd osadnictwa - epoka kamienia
3		1	Kopiec - chronologia nieokreślona	
4		2	Kopiec - chronologia nieokreślona	
Poszeszupie	12-84	1	1	Osada - wczesne średniowiecze
25		2	śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze; osada - późne średniowiecze - okres nowożytny	
26		3	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa- wczesne średniowiecze; śląd osadnictwa - późne średniowiecze - okres nowożytny	
27		4	śląd osadnictwa – okres rzymski – okres wędrówek ludów; śląd osadnictwa- wczesne	

			średniowiecze; śląd osadnictwa - późne średniowiecze - okres nowożytny	
		29	5	śląd osadnictwa- epoka kamienia; śląd osadnictwa – mezolit - wczesna epoka żelaza; śląd osadnictwa- okres nowożytny
		30	6	obozowisko/osada- epoka kamienia
		36	7	śląd osadnictwa - okres rzymski – okres wędrówek ludów; osada – późne średniowiecze - okres nowożytny
		37	8	śląd osadnictwa- mezolit - wczesna epoka żelaza
Rowele	12-84	3	1	Grodzisko - chronologia nieokreślona
		4	2	Osada - okres rzymski – okres wędrówek ludów
		5	3	śląd osadnictwa - mezolit - wczesna epoka żelaza śląd osadnictwa - okres rzymski – okres wędrówek ludów
		6	4	śląd osadnictwa - mezolit - wczesna epoka żelaza
		7	5	śląd osadnictwa - neolit - epoka brązu
		14	8	śląd osadnictwa - okres rzymski – okres wędrówek ludów
		12	6	śląd osadnictwa – epoka kamienia; osada - okres rzymski – okres wędrówek ludów
		13	7	śląd osadnictwa – mezolit - wczesna epoka żelaza; osada – okres rzymski - okres wędrówek ludów; osada – wczesne średniowiecze; śląd osadnictwa – późne średniowiecze - okres nowożytny
Kadaryszki		8	1	obozowisko/osada - mezolit - wczesna epoka żelaza śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze śląd osadnictwa - okres nowożytny
		15	2	śląd osadnictwa - mezolit - wczesna epoka żelaza; śląd osadnictwa - okres nowożytny
	28	3	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa- wczesna epoka żelaza	
Potopy	2	1	śląd osadnictwa - –okres rzymski – okres wędrówek ludów; osada - wczesne średniowiecze;	

				osada - późne średniowiecze - okres nowożytny
		9	2	śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze śląd osadnictwa - okres nowożytny
		16	3	śląd osadnictwa – późny paleolit
		17	1	śląd osadnictwa
		18	4	śląd osadnictwa - średniowiecze
		19	5	śląd osadnictwa – epoka kamienia; osada – wczesne średniowiecze; osada - późne średniowiecze - okres nowożytny
		20	6	śląd osadnictwa– epoka kamienia; osada –okres rzymski – okres wędrówek ludów; osada - późne średniowiecze - okres nowożytny
		21	7	śląd osadnictwa -neolit -wczesna epoka brązu; śląd osadnictwa –okres rzymski – okres wędrówek ludów; śląd osadnictwa - wczesne średniowiecze
		22	8	śląd osadnictwa - mezolit -wczesna epoka żelaza; śląd osadnictwa - okres nowożytny
		23	9	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa -- okres rzymski – okres wędrówek ludów; osada – późne średniowiecze -okres nowożytny
		24	10	obozowisko/osada – epoka kamienia; śląd osadnictwa– okres rzymski – okres wędrówek ludów;
Pobondzie		17	1	śląd osadnictwa – epoka kamienia
		31	2	śląd osadnictwa– epoka kamienia; osada– późne średniowiecze – okres nowożytny
		32	3	śląd osadnictwa epoka kamienia
		33	4	śląd osadnictwa - epoka kamienia; śląd osadnictwa - wczesna epoka żelaza; śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze; osada – późne średniowiecze – okres nowożytny
		34	5	cmentarzysko kurhanowe? – chronologia nieokreślona
		35	6	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa – wczesne

				średniowiecze
Trzcianka	<u>12-85</u>	1	1	Osada - okres rzymski – okres wędrówek ludów; ślad osadnictwa-późne średniowiecze
		25	2	osada-późne średniowiecze - okres nowożytny
		26	3	ślad osadnictwa- epoka kamienia
Poszeszupie		2	3	ślad osadnictwa – epoka kamienia; osada – wczesne średniowiecze; ślad osadnictwa - średniowiecze
		3	4	ślad osadnictwa - okres rzymski – okres wędrówek ludów; ślad osadnictwa – okres nowożytny
		4	5	obozowisko?- epoka kamienia; ślad osadnictwa- okres rzymski – okres wędrówek ludów; ślad osadnictwa- okres nowożytny
		5	6	ślad osadnictwa- epoka kamienia
		6	7	obozowisko- epoka kamienia
		7	8	obozowisko- epoka kamienia
		15	9	ślad osadnictwa- epoka kamienia
		16	10	ślad osadnictwa- epoka kamienia
		18	11	ślad osadnictwa - mezolit -wczesna epoka żelaza; osada – późne średniowiecze – okres nowożytny
		19	12	grupa kopców – chronologia nieokreślona
23	13	ślad osadnictwa- mezolit -wczesna epoka żelaza		
24	14	Obozowisko - epoka kamienia; ślad osadnictwa- mezolit -wczesna epoka żelaza; osada – późne średniowiecze		
Folusz	8	1	ślad osadnictwa- epoka kamienia; ślad osadnictwa – średniowiecze; ślad osadnictwa – późne średniowiecze – okres nowożytny	
	9	2	ślad osadnictwa - epoka kamienia; ślad osadnictwa- późne średniowiecze	
	10	3	osada- późne średniowiecze	
	11	4	ślad osadnictwa- wczesne średniowiecze osada- późne średniowiecze - okres nowożytny	
	17	5	ślad osadnictwa- epoka kamienia ślad osadnictwa – mezolit -wczesna epoka brązu	
Kupowo		13	1	ślad osadnictwa – epoka kamienia; ślad osadnictwa- późne średniowiecze - okres nowożytny

		14	2	śląd osadnictwa – późne średniowiecze - okres nowożytny
Potopy		20	11	śląd osadnictwa – epoka kamienia
Smolnica		21	1	śląd osadnictwa– mezolit -wczesna epoka żelaza
		22	2	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa– mezolit -wczesna epoka żelaza
Smolniki	13-83	2	1	osada – wczesne średniowiecze
		4	3	Kopce? - chronologia nieokreślona
		8	4	Kopce? - chronologia nieokreślona
		23	5	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa – epoka żelaza; śląd osadnictwa – neolit – epoka brązu; śląd osadnictwa – późne średniowiecze - okres nowożytny
		25	6	Kopce? - chronologia nieokreślona
Smolniki	13-84	1	2	osada– wczesne średniowiecze
		6	6	śląd osadnictwa – późny paleolit; osada - średniowiecze
Kleszczówek		5	3	osada– średniowiecze - nowożytność
		13	1	Obozowisko/osada – epoka kamienia osada?
		14	2	kopiec?- chronologia nieokreślona
		24	4	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze; osada– późne średniowiecze - okres nowożytny
		25	5	śląd osadnictwa – epoka kamienia; śląd osadnictwa – późne średniowiecze
		7	2	kopce?- chronologia nieokreślona
		8	3	osada- okres rzymski – okres wędrówek ludów
Postawełe		18	4	śląd osadnictwa– epoka kamienia
		19	5	śląd osadnictwa– epoka kamienia
		9	3	śląd osadnictwa – epoka kamienia
Lizdejki		10	1	śląd osadnictwa – pradzieje; śląd osadnictwa - średniowiecze
Pobondzie		17	2	śląd osadnictwa – epoka kamienia
		22	7	kopce? Kurhany - chronologia nieokreślona
Jałowo		23	8	śląd osadnictwa- późne średniowiecze
		26	1	śląd osadnictwa – okres nowożytny
Jodoziory		49	1	osada?- późne średniowiecze – okres nowożytny
Kupowo				

	13-85	50	2	śląd osadnictwa – wczesne średniowiecze; śląd osadnictwa - późne średniowiecze; śląd osadnictwa– okres nowożytny
		51	3	śląd osadnictwa– epoka kamienia
Ignatowizna		102	1	śląd osadnictwa – mezolit - epoka żelaza
		103	2	śląd osadnictwa – epoka kamienia
		104	3	śląd osadnictwa– mezolit - epoka żelaza
		105	4	śląd osadnictwa– mezolit - epoka żelaza
		106	5	śląd osadnictwa – późny paleolit śląd osadnictwa– mezolit - epoka żelaza
Jasionowo		107	1	śląd osadnictwa – epoka kamienia
		108	2	śląd osadnictwa– epoka kamienia
Jałowo		134	1	śląd osadnictwa – epoka kamienia
	135	2	Obozowisko – późny paleolit	
	136	3	śląd osadnictwa - mezolit - epoka żelaza	
	137	4	śląd osadnictwa– epoka kamienia	
	139	5	śląd osadniczy – XII-XIIIw.	
	140	6	śląd osadniczy - XII-XIVw.	

Źródło: Projekt Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rutka - Tartak

3.8. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, OBSZARY NATURA 2000

Na terenie Gminy Rutka - Tartak występują obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, należą do nich:

- obszar chronionego krajobrazu - Pojezierze Północnej Suwalszczyzny,
- park krajobrazowy - Suwalski Park Krajobrazowy,
- obszar natura 2000 - Ostoja Suwalska, Dolina Szeszupy, Torfowiska Gór Sudawskich, Jeleniewo,
- użytki ekologiczne – Kojle, Perty, Purwin,
- pomniki przyrody – tabela 20.

Tabela 20. Pomniki przyrody

Nazwa pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
Pojedynczy głaz	Decyzja Rlop-410b/2/67 Wydz. Rol. i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z 30.06. 1967r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku z 1967r. Nr 7, poz. 57)	Głaz narzutowy (granit szaro-różowy) o obwodzie 840 cm.	brak danych	ok. 2 km przed m. Rutka -Tartak, jadąc z Suwałk, 2m od drogi, zarośnięty krzewami, słabo widoczny
Pojedynczy głaz	Uchwała Nr VI/35 Prezydium WRN w Białymstoku z 03.02.1953 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku z 1953 r. Nr 3, poz.13)	Głaz narzutowy(granit szary), o obwodzie 630 cm	Krejwiany	w rzece Wigra, 250 m od zabudowań P. S. Kalinowskiego
Pojedynczy głaz	Uchwała Nr VI/35 Prezydium WRN w Białymstoku z 03.02.1953 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku z 1953 r. Nr 3, poz.13)	Głaz narzutowy(granit szary), o obwodzie 820 cm	Rowele	200 m. od opuszczonych zabudowań Stakajtysa
Pojedyncze drzewo	Zarządzenie Nr 12/80 Woj. Suwalskiego z 12.03.1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1980 r. Nr 2, poz. 10)	Dąb szypułkowy (Quercus robur), o obwodzie 467 cm	Krejwiany	na łące, ok. 150m od zabudowań Bernarda Dziermejki
Pojedynczy głaz	Zarządzenie Nr 12/80 Woj. Suwalskiego z 12.03.1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1980 r. Nr 2, poz. 10)	Głaz narzutowy (granit szary) o obwodzie 619 cm	Rowele	ok. 1,2 km na pd od zab. P. Rytwińskiego, ok. 120m od lasu, na wzgórzu
Grupa drzew	Zarządzenie Nr 12/80 Woj. Suwalskiego z 12.03.1980 r. (Dz. Urz. WRN w Suwałkach z 1980r. Nr 2, poz. 10)	Modrzew europejski (Larix decidula) o obwodzie 47-79 cm	brak danych	brak danych

Nazwa pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Miejscowość	Opis lokalizacji
Grupa drzew	Decyzja Wydz. Rol. i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z 30.08.1962 (Dz. Urz. WRN w Białymstoku z 1962 r. Nr 10, poz. 125)	Modrzew europejski (<i>Larix decidula</i>) o obwodzie 160-280 cm	brak danych	brak danych
Pojedynczy głaz	Decyzja RL-XIV-2/9/65 Wydz. Rol. i Leśnictwa Prezydium WRN w Białymstoku z 09.03.1965 r. (Dz. Urz. WRN w Białymstoku z 1965r. Nr 4, poz. 46)	Głaz narzutowy o obwodzie 103 cm	Poszeszupie	ok. 500 m od zabudowań J. Oszkinisa (dom nr 5), w lesie na wzgórzu
Pojedynczy głaz	Decyzja RLiSOP-410b/1/13/73 Wydz. Rol. Leśnictwa i Skupu Prezydium WRN w Białymstoku z 22.10.1973 r. (DZ Urz. WRN w Białymstoku z 1973r. NR 18, poz. 178)	Głaz narzutowy (granit czarny) o obwodzie 851 cm	Rowele	ok. 1,2 km na pd od zabudowań P. Rytwińskiego, ok.. 140 m od lasu, na wzgórzu

Źródło: Rejestr pomników przyrody na terenie województwa podlaskiego - stan na dzień 08 kwietnia 2022 r.,

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku

Użytki ekologiczne

- Kojle

Data ustanowienia: 07.06.1996 r. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 18/96 Wojewody Suwalskiego z dn. 21.05.1996 w sprawie uznania za użytki ekologiczne ekosystemów wodnych (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dn. 23.05.1996 Nr 36 poz. 95), Rozporządzenie Nr 20/01 Wojewody Podlaskiego z dn. 16.07.2001 w sprawie uznania oczka wodnego z dn. ekosystemem bagiennym jezior z dn. ekosystemami bagiennymi oraz jezior za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dn. 18.07.2001 Nr 24 poz. 392).

Rodzaj: naturalny zbiornik wodny. Powierzchnia: 19,3800 ha. Tekstowy opis granic: Kleszczówek, działka nr 46.

Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

- Perty

Data ustanowienia: 07.06.1996 r. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 18/96 Wojewody Suwalskiego z dn. 21.05.1996 w sprawie uznania za użytki ekologiczne ekosystemów wodnych (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dn. 23.05.1996 Nr 36 poz. 95), Rozporządzenie Nr 20/01 Wojewody Podlaskiego z dn. 16.07.2001 w sprawie uznania oczka wodnego z dn. ekosystemem bagiennym jezior z dn. ekosystemami bagiennymi oraz jezior za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dn. 18.07.2001 Nr 24 poz. 392).

Rodzaj naturalny: zbiornik wodny. Powierzchnia: 21,5600 ha. Tekstowy opis granic: Kleszczówek, działka nr 55.

Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

- Purwin

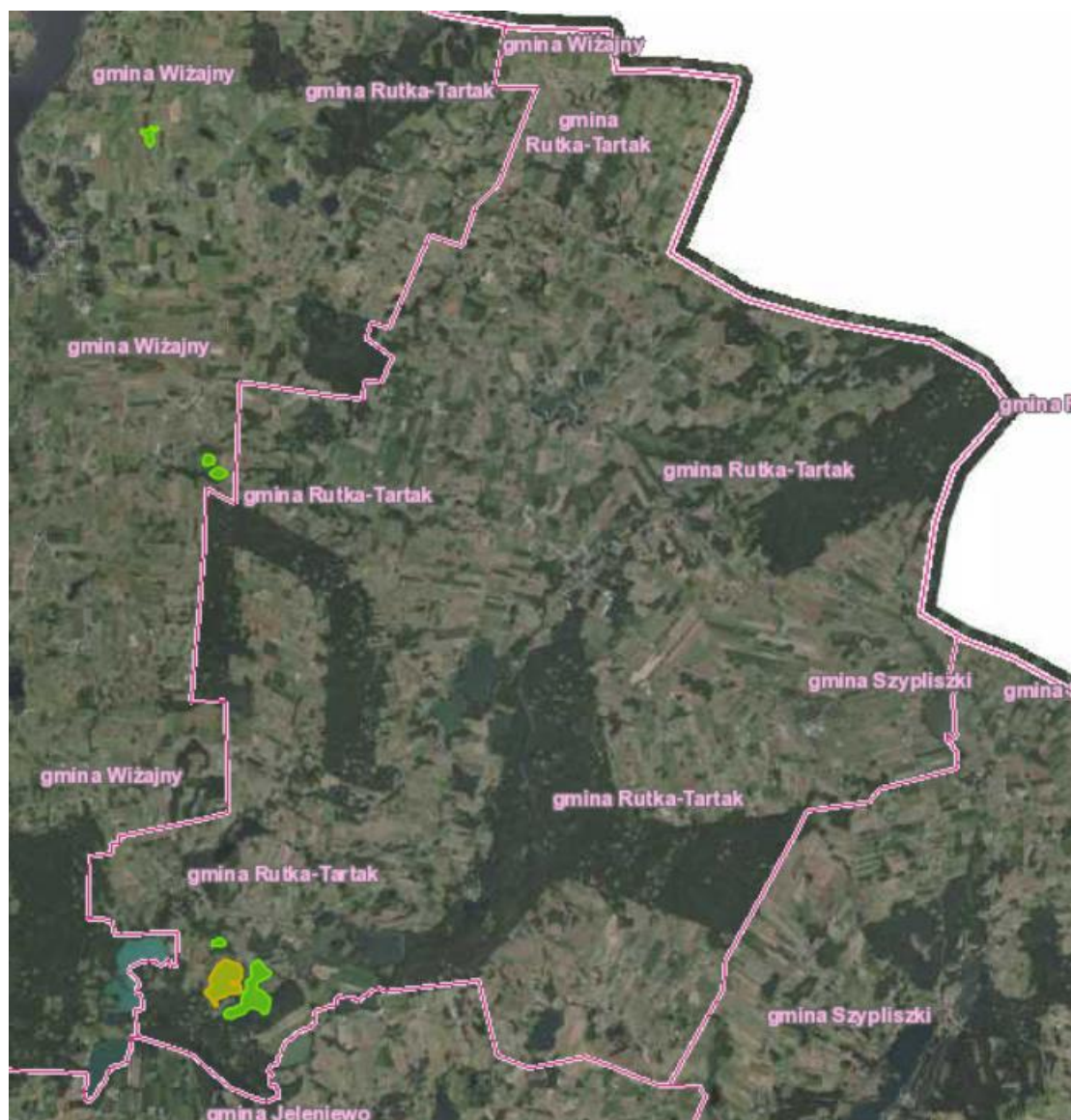
Opis wartości przyrodniczej: Jezioro Purwin wraz z przylegającymi do niego torfowiskami: przejściowym i niskim oraz łąkę storczykową. Data ustanowienia: 21.10.2008 r. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 11/08 Wojewody Podlaskiego z dn. 30.09.2008 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą "Purwin" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dn. 06.10.08 Nr 236 poz. 2424).

Rodzaj: torfowisko. Powierzchnia: 1,5200 ha. Tekstowy opis granic: Kleszczówek, działka nr 21 i część działki 24.

Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego.

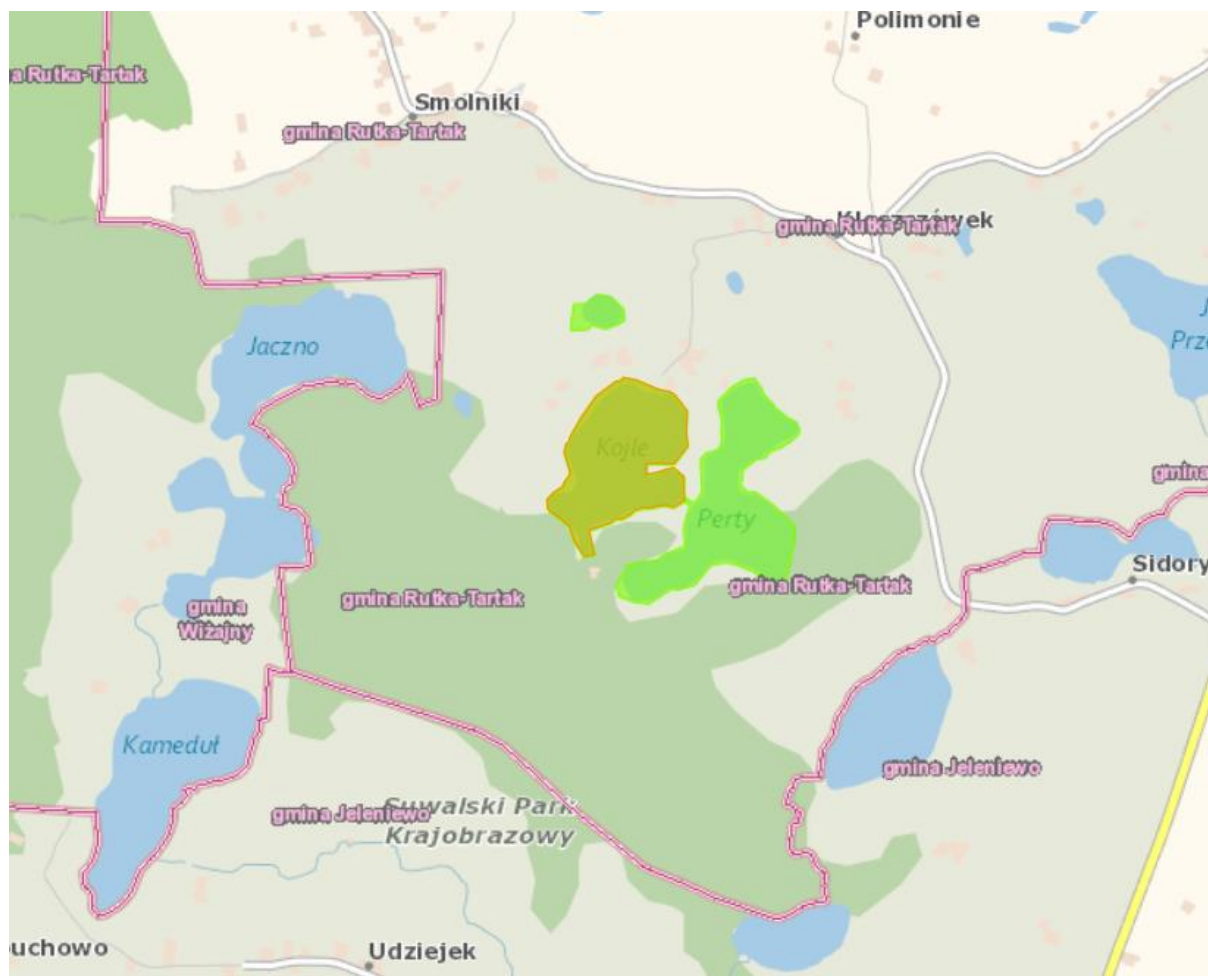
Cele ochrony Ochrona torfowisk przejściowego i niskiego z licznymi gatunkami roślin podlegającymi ochronie gatunkowej oraz jeziora Purwin, ważnego w zachowaniu odpowiednich stosunków wodnych.

Rysunek 9. Położenie użytków ekologicznych, cz. 1

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

Rysunek 10. Położenie użytków ekologicznych, cz. 2

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/

Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” – celem ochrony ekosystemów Obszaru jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych związanych z urozmaiconą rzeźbą polodowcową Pojezierza Północnej Suwalszczyzny, z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzgórzami morenowymi o łącznej powierzchni 42 733,65 ha, z czego 6 785,26 ha znajduje się na terenie Gminy Rutka - Tartak.

Data wyznaczenia: 01.01.1991 r. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z dnia 2 maja 1991 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu i wokół jezior województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z 1991 r. Nr 17, poz. 167).

Inne akty prawne związane z obszarem:

Rozporządzenie Nr 82/98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15 czerwca 1998 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z 1998 r. Nr 36, poz. 194).

Rozporządzenie Nr 18/04 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 września 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na Obszarach Chronionego Krajobrazu województwa suwalskiego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2004 r. Nr 142, poz. 1901),

Rozporządzenie Nr 20/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2005 r. Nr 54, poz. 733),

Rozporządzenie Nr 63/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 21 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2005 r. Nr 180, poz. 2098),

Rozporządzenie Nr 15/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 14 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2007 r. Nr 252, poz. 2631).

Obecnie obszar działa na podstawie Uchwały Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r., poz. 2116) zmienioną uchwałą nr L/468/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25.06.2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018 r., poz. 2906) oraz uchwałą nr XVIII/216/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27.04.2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2020 r., poz. 2246).

Na Obszarze zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

- 5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne,
– z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w punkcie 2 nie dotyczy:

- 1) tworzących zadrzewienia śródpolne:
 - a) krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²,
 - b) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - 80 cm – w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
 - 65 cm – w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
 - 50 cm – w przypadku pozostałych gatunków drzew,
– których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia użytkowania gruntów rolnych;
- 2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie roją szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów).

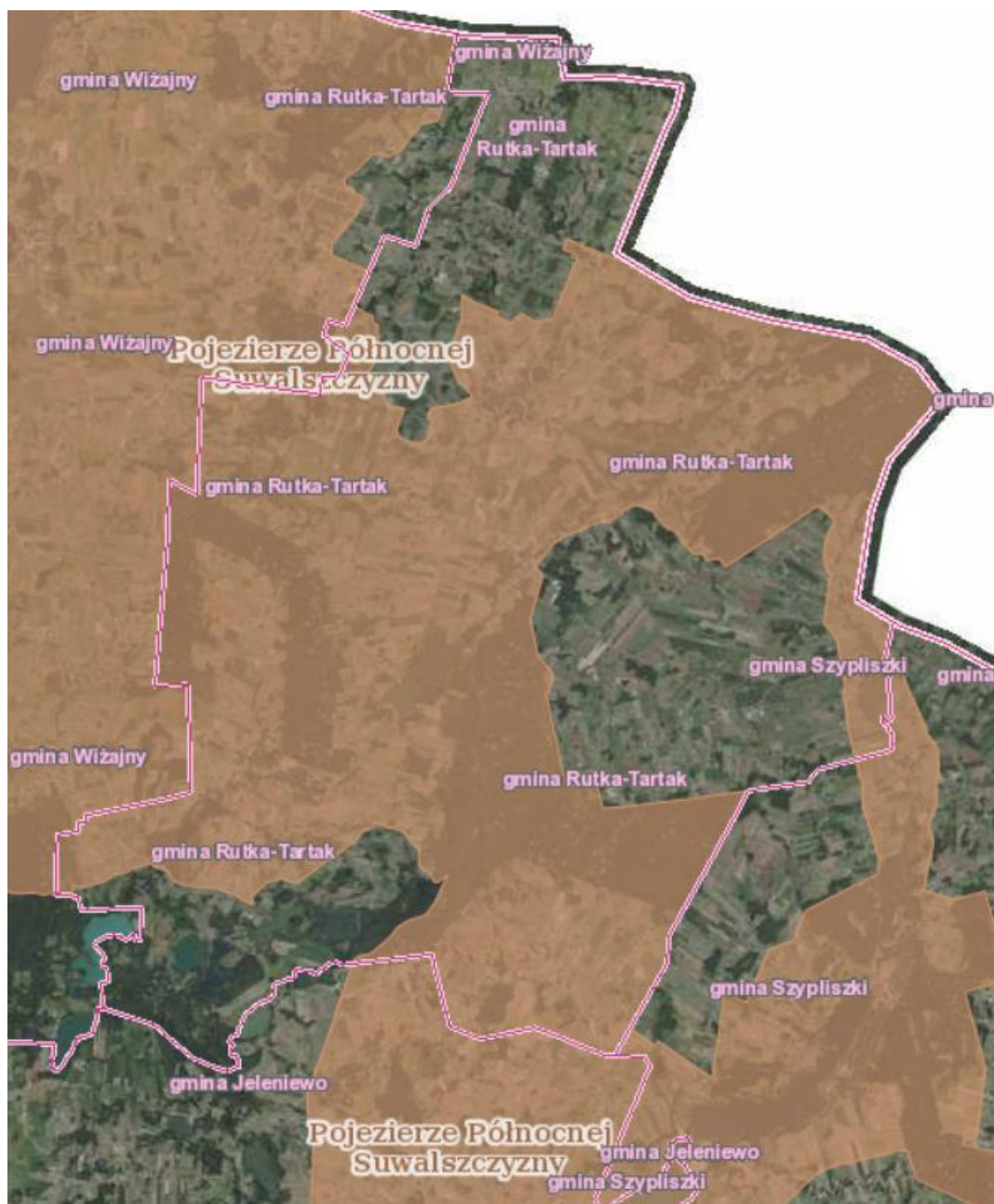
Zakazy określone w punktach 3 i 4 nie dotyczą części Obszaru, na których położone są złoża skał:

- 1) udokumentowane do dnia 31 grudnia 2004 r., których dokumentacje zostały zatwierdzone przez właściwy organ administracji geologicznej;
- 2) udokumentowane na podstawie koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie, udzielonych do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 3) udokumentowane na podstawie informacji geologicznych zawartych w dokumentacjach sporządzonych i zatwierdzonych przez właściwy organ administracji geologicznej do dnia 31 grudnia 2004 r.;
- 4) wykorzystywanych do celów leczniczych w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych.

Zakaz określony w punkcie 7 nie dotyczy:

- 1) części Obszaru, dla których w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub ich zmiany w zakresie terenów przeznaczonych w tych planach pod zabudowę;
- 2) obszarów i terenów przewidzianych pod zabudowę w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, na których dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej, usługowej i letniskowej pod warunkiem możliwości wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków, z wyłączeniem obiektów małej architektury, na przylegających działkach w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2022 poz. 503 z późn. zm.);
- 3) siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 4) obiektów budowlanych na terenach ogólnodostępnych kąpielisk, plaż i przystani wodnych niezbędnych do ich funkcjonowania;
- 5) odbudowy, rozbudowy lub nadbudowy istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych, usługowych oraz o funkcji mieszanej w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie przybliżania istniejącej linii zabudowy na działce do brzegów wód, a także nie zwiększania istniejącej powierzchni budynku:
 - a) o nie więcej niż 10 m² w przypadku budynków o powierzchni mniejszej lub równej 100 m²,
 - b) o nie więcej niż 10% w przypadku budynków o powierzchni powyżej 100 m²;
- 6) terenów wokół sztucznych zbiorników wodnych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 7 lit. b, o powierzchni nie większej niż 0,5 ha i o głębokości nie większej niż 3 m;
- 7) terenów w granicach administracyjnych miasta Suwałki, z wyłączeniem doliny rzeki Czarna Hańcza;
- 8) obiektów małej architektury w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2021 poz. 2351 z późn. zm.), bez możliwości ich rozbudowy i zmiany użytkowania.

Rysunek 11. Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Park Krajobrazowy

Suwalski Park Krajobrazowy - data utworzenia: 12.01.1976 r. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Uchwała Nr III/14/76 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach (Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach z 1976 Nr 1, poz. 3).

Dane pozostałych aktów prawnych:

Rozporządzenie Nr 4/06 Wojewody Podlaskiego z 31 sierpnia 2006 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2006 r. Nr 221, poz. 2157),

Rozporządzenie Nr 2/07 Wojewody Podlaskiego z 14 marca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2007 r. Nr 64, poz. 538),

Uchwała Nr XII/92/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2120),
Uchwała Nr L/474/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2912).

Ogólna powierzchnia: 6 337,6600 ha z czego 832,13 ha na terenie Gminy Rutka – Tartak.
Ogólna powierzchnia otuliny: 9 306,2402 ha z czego 1 214,45 ha na terenie Gminy Rutka – Tartak.

Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego. Obowiązuje plan ochronny. Został on ustanowiony poprzez Rozporządzenie Nr 25/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2003 r. Nr 117, poz. 2162).

Do szczególnych celów ochrony Parku należy:

Ze względu na wartości przyrodnicze:

- a) zachowanie unikatowego, młodoglacjalnego krajobrazu Północnej Suwalszczyzny w postaci licznie występujących moren czołowych i dennych, rynien i dolin rzeczno-jeziornych, głazów narzutowych,
- b) zachowanie ekosystemów wodnych, w tym Jeziora Hańcza - najgłębszego jeziora w Polsce,
- c) zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt i roślin związanych z siedliskami charakterystycznymi dla Parku.

Ze względu na wartości historyczne i kulturowe:

- a) ochrona tożsamości kulturowej obszaru,
- b) ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego,
- c) odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji;

Ze względu na walory krajobrazowe:

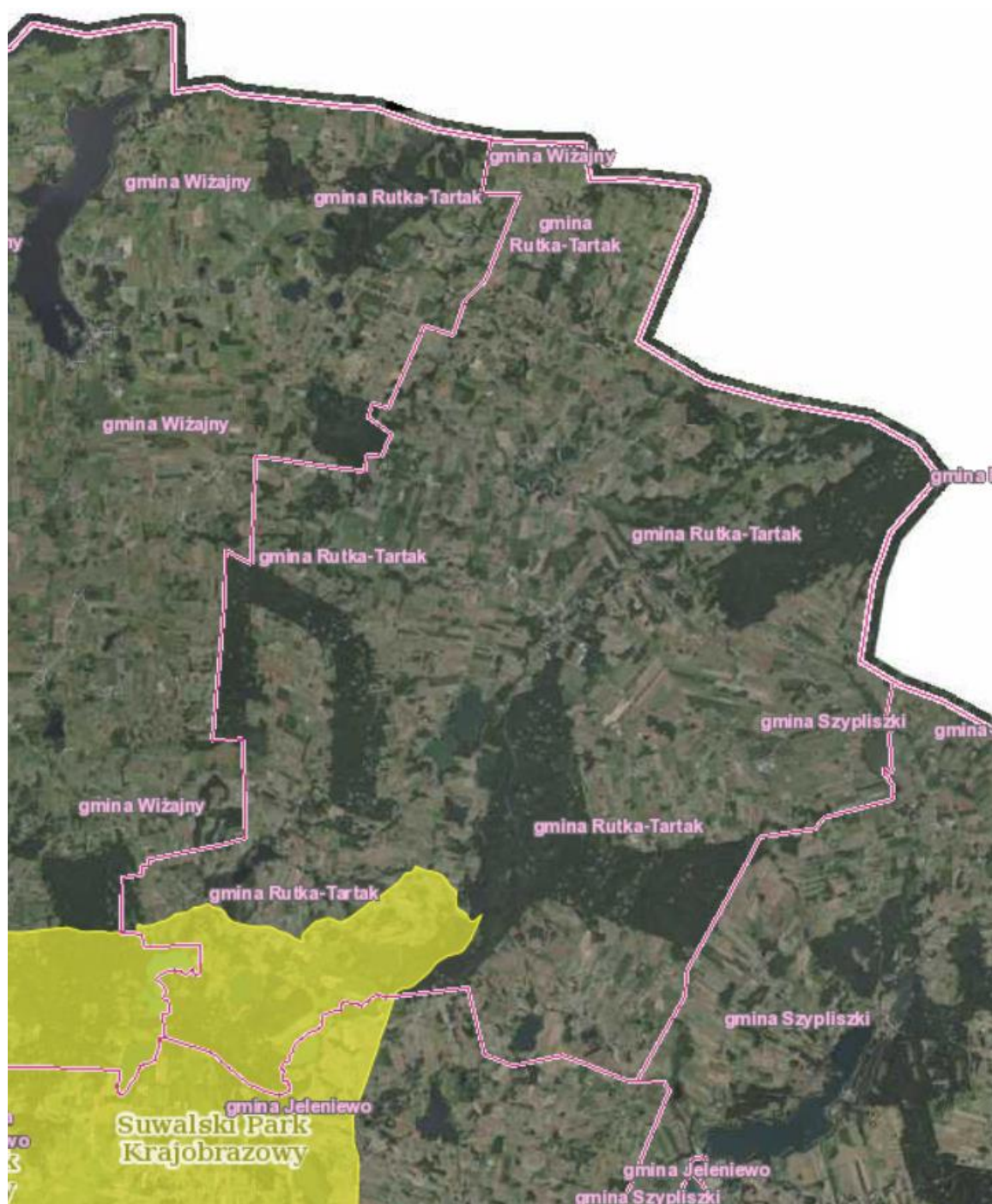
- a) zachowanie i ochrona zespołów krajobrazu otwartego, stanowiącego walor wizualny współistnienia gospodarki człowieka z naturalnymi elementami środowiska,
- b) ochrona struktur geomorfologicznych,
- c) przywracanie obszarom o krajobrazie niekorzystnie przekształconym ich potencjalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych,
- d) utrzymanie charakterystycznych typów zabudowy.

Zgodnie ze wspomnianym rozporządzeniem plan ochrony ustanowiono na okres od 1 grudnia 2003 r. do 30 listopada 2023 r.

W Parku występują następujące główne siedliska przyrodnicze:

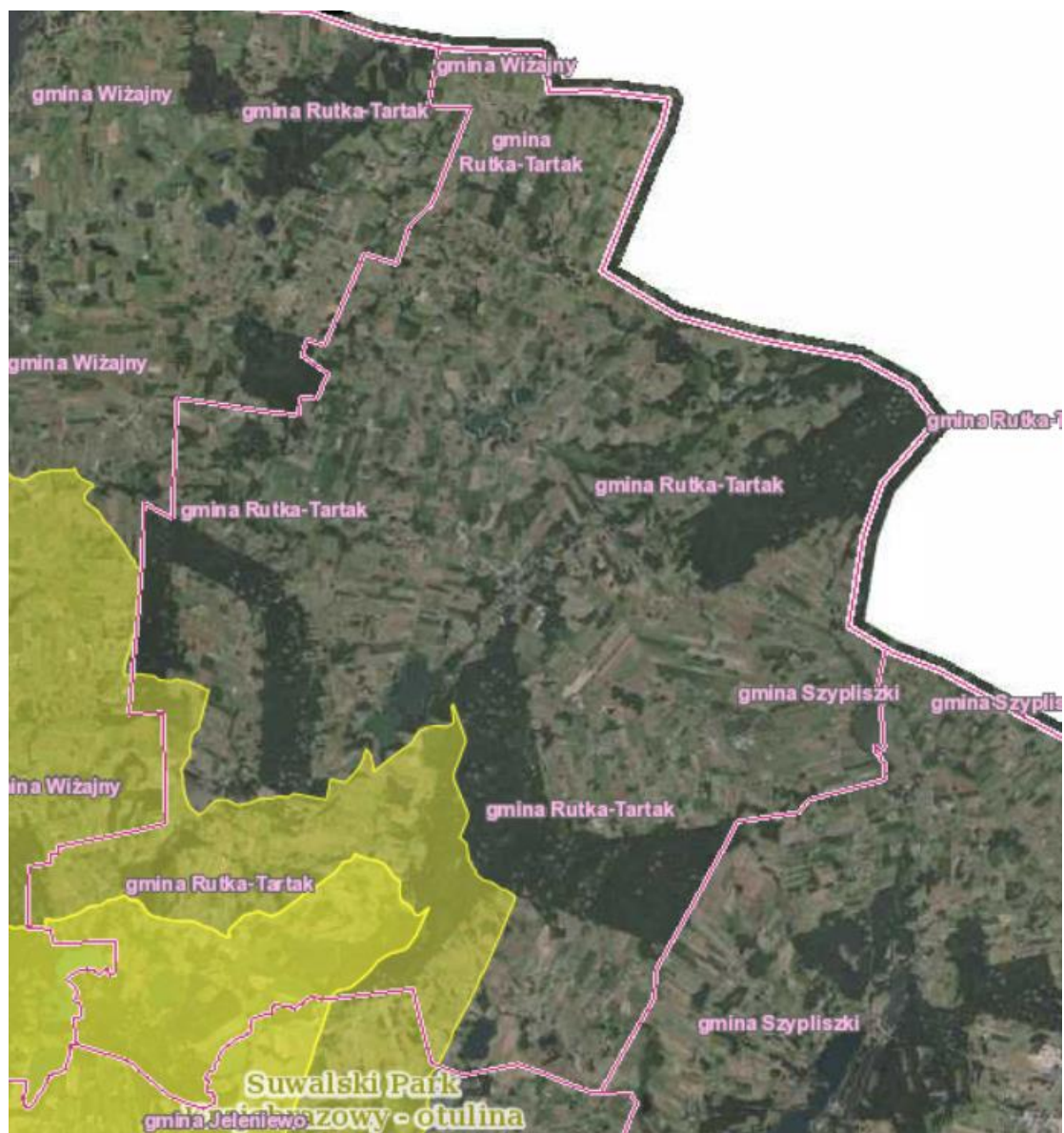
- 1) szuwar darniowy paprociowy Thelypteridi – Phragmitetum
- 2) szuwar tatarakowy Acoretum calami
- 3) szuwar paprociowo- turzycowy Dryopteridi-Caricetum limosae
- 4) szuwar darniowy paprociowy Thelypteridi – Phragmitetum
- 5) szuwar kępowy z turzycą prosową Caricetum paniculatae
- 6) szuwar bagienny Dryopteridi - Caricetum limosae
- 7) turzycowisko z turzycą dziobkową Caricetum rostratae
- 8) turzycowisko szuwarowe z turzycą pęcherzykową Caricetum vesicariae
- 9) turzycowisko z turzycą zaniedbaną Caricetum neglectae
- 10) łąka bagienna z turzycą nitkową Caricetum lasiocarpae
- 11) łąka bagienna z turzycą darniową Caricetum caespitosae
- 12) kwaśne torfowisko niskie Caricetum fusco – paniculatae
- 13) kwaśne torfowisko niskie Dryopteridi - Caricetum fuscae
- 14) mszar torfowiska wysokiego Sphagnetum magellanici
- 15) mszar torfowiskowy z turzycą bagienną Sphagno – Caricetum limosae
- 16) torfowiskowa łąka z turzycą strunową Caricetum chordorhizae
- 17) mokra łąka z turzycą obłą Caricetum diandrae
- 18) łąka wilgotna z ostrożeniem warzywnym Cirsietum oleracei
- 19) wilgotna łąka ostrożeniowa Cirsietum rivularis
- 20) ols Carici elongatae – Alnetum
- 21) łąg gwiazdnicowy Stellario – Alnetum
- 22) zbiorowisko krzewiaste łągowe Pado – Alnion
- 23) łąg olsowy Circae – Alnetum
- 24) las mieszany leszczynowo - świerkowy Corylo – Piceetum
- 25) grąd (las świeży) Tilio – Carpinetum
- 26) bór brusznicowy Vaccineto vitis – idea – Pinetum

Rysunek 12. Położenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Rysunek 13. Suwalski Park Krajobrazowy z otuliną

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Obszary Natura 2000

- Ostoja Suwalska, PLH200003

Rodzaj: Dyrektywa siedliskowa. Data wyznaczenia przez KE: 15.01.2008 r. Data wyznaczenia w Polsce: 25.02.2022 r. Status: specjalny obszar ochrony siedlisk. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 12 str.383).

Dane pozostałych aktów prawnych związanych z obszarem: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Suwalska (PLH200003) (Dz.U. 2022 poz. 349).

Ogólna powierzchnia: 6 349,5100 ha. Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego. Ustanowiono plan zadań ochrony albo plan ochrony, za pomocą aktu/ów:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014 r., poz. 1772).

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 listopada 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 4395).

Tabela 21. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic	Utrzymanie dotychczasowego stanu zachowania siedliska na znanych stanowiskach w obszarze na poziomie właściwym (FV). Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
Murawy kserotermiczne	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania. Odtworzenie właściwej struktury i funkcji siedliska na co najmniej 50% stanowisk występowania.
Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Eliminacja ekspansywnych drzew i krzewów.
Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	Dostępne dane na temat występowania siedliska w obszarze wskazują na to, że ocena reprezentatywności nie kwalifikuje siedliska jako przedmiotu ochrony. Stopień wykształcenia fitocenoz znacząco odbiega od typowych wzorców, a stosunkowo mała powierzchnia (5 m ²) wskazuje na nieistotne znaczenie siedliska w ochronie obszaru Natura 2000. Istnieje konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych.
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Utrzymanie właściwego składu gatunkowego i struktury drzewostanu połączone ze

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
	stopniowym wzbogaceniem ilości martwego drewna. Poprawa wskaźników ochrony siedliska poprzez kształtowanie właściwego dla niego składu gatunkowego i struktury.
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Utrzymanie właściwego składu gatunkowego i struktury drzewostanu połączone ze stopniowym wzbogaceniem ilości martwego drewna. Poprawa wskaźników ochrony siedliska poprzez kształtowanie właściwego dla niego składu gatunkowego i struktury.
Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	Zachowanie parametrów stanu populacji i stanu siedliska na obecnym poziomie (FV).
Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.
Wydra <i>Lutra lutra</i>	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.
Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Koza <i>Cobitis taenia</i>	Monitorowanie stanu ochrony gatunku.
Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>	Monitorowanie stanu ochrony gatunku.
Skójka gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.
Rzepik szczeciński <i>Agrimonia pilosa</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 listopada 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003

- Dolina Szeszupy, PLH200016

Rodzaj: Dyrektywa siedliskowa. Data wyznaczenia przez KE: 08.02.2011 r. Data wyznaczenia w Polsce: 25.02.2022 r. Status: specjalny obszar ochrony siedlisk. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region

biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33 str. 146).

Pozostałe akty prawne związane z obszarem: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Szeszupy (PLH200016) (Dz.U. 2022 poz. 351).

Ogólna powierzchnia terenu: 1 701,3500 ha. Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego. Plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677).

Tabela 22. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic Charetea	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nymphaeion, Potamion	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska.
Murawy kserotermiczne	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska.
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1. Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	W trakcie prac nad PZO nie potwierdzono występowania siedliska ani z oceną stopnia reprezentatywności kwalifikującą je jako przedmiot ochrony, ani z oceną stopnia reprezentatywności D. Istnieje konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych.
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Poprawa stanu ochrony na co najmniej 25% powierzchni siedliska z U2 na U1.
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Poprawa wskaźnika wieku drzewostanów. Zmniejszenie udziału gatunków drzew iglastych w drzewostanach o 25%.
Bory i lasy bagienne	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Poprawa wskaźnika wieku drzewostanów.
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska. Poprawa wskaźnika wieku drzewostanów. Utrzymanie wskaźnika naturalności koryta rzecznoego na poziomie właściwym na co najmniej 50 % pławów siedliska.
Sierpowiec błyszczący Hamatocaulis vernicosus	Utrzymanie istniejących stanowisk. Poprawa stanu ochrony siedliska gatunku

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
	(siedliska 7230) na co najmniej 25% stanowisk gatunku z U2 na U1.
Skalnica torfowiskowa <i>Saxifraga hirculus</i>	Utrzymanie istniejących stanowisk. Poprawa stanu ochrony siedliska gatunku (siedliska 7230) na co najmniej 25% stanowisk gatunku z U2 na U1.
Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Utrzymanie istniejących stanowisk. Poprawa stanu zachowania płatów siedliska 7230 na co najmniej 25% stanowisk gatunku z U2 na U1.
Bóbr <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie istniejących siedlisk gatunku.
Wydra <i>Lutra lutra</i>	Utrzymanie istniejącego charakteru koryta rzeki stanowiącej siedlisko występowania gatunku oraz zachowanie bazy żerowiskowej gatunku (ryby, płazy).
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Utrzymanie istniejących stanowisk i liczebności populacji.
Skójka gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	Utrzymanie istniejących stanowisk i liczebności populacji.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016

- Torfowiska Gór Sudawskich, PLH200017

Rodzaj: Dyrektywa siedliskowa. Data wyznaczenia przez KE: 08.02.2011 r. Data wyznaczenia w Polsce: 18.02.2022 r. Status: specjalny obszar ochrony siedlisk. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33 str. 146). Inne akty prawne związane z obszarem: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Torfowiska Gór Sudawskich (PLH200017) (Dz.U. 2022, poz. 254).

Ogólna powierzchnia obszaru: 98,5100 ha. Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego. Plan zadań ochronnych został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowiska Gór Sudawskich PLH200017 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018, poz. 5121).

Tabela 23. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowiska Gór Sudawskich

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic <i>Charetea</i>	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1.
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska (4,66 ha).

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
	Utrzymanie stanu ochrony siedliska w obszarze na poziomie co najmniej U1 na co najmniej 50 % pól siedliska.
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	W trakcie prac nad planem zadań ochronnych nie potwierdzono występowania siedliska ani z oceną stopnia reprezentatywności kwalifikującą je jako przedmiot ochrony, ani z oceną stopnia reprezentatywności D. Istnieje konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych poprzez usunięcie zapisu o siedlisku.
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska (9,30 ha). Przywrócenie nieleśnego charakteru co najmniej 25% powierzchni siedliska obecnie zakrzaczonej lub zadrzewionej.
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Utrzymanie co najmniej 75% obecnej powierzchni siedliska (co najmniej 1,88 ha). Przywrócenie nieleśnego charakteru co najmniej 25% powierzchni siedliska obecnie zakrzaczonej lub zadrzewionej (co najmniej 0,62 ha).
Bory i lasy bagienne	W trakcie prac nad planem zadań ochronnych nie potwierdzono występowania siedliska z oceną stopnia reprezentatywności kwalifikującą je jako przedmiot ochrony. Istnieje konieczność weryfikacji SDF poprzez zmianę oceny na D.
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Utrzymanie obecnej powierzchni siedliska (8,17 ha). Poprawa uwodnienia 25% powierzchni siedliska.
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Utrzymanie istniejących siedlisk gatunku.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowiska Gór Sudawskich PLH200017

- Jeleniewo, PLH200001

Rodzaj: Dyrektywa siedliskowa. Data wyznaczenia przez KE: 15.01.2008 r. Data wyznaczenia w Polsce: 02.03.2022 r. Status: specjalny obszar ochrony siedlisk. Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 12 str. 383). Inne akty związane z obszarem: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jeleniewo (PLH200001) (Dz.U. 2022 poz. 388). Ogólna powierzchnia: 5 910,0700 ha.

Nie obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego. Ustanowiono plan zadań ochrony albo plan ochrony. Akty: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego

z 2014 r., poz. 1771), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 1991), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 2 kwietnia 2019 r. zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2019 r., poz. 1910).

Tabela 24. Cele działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo

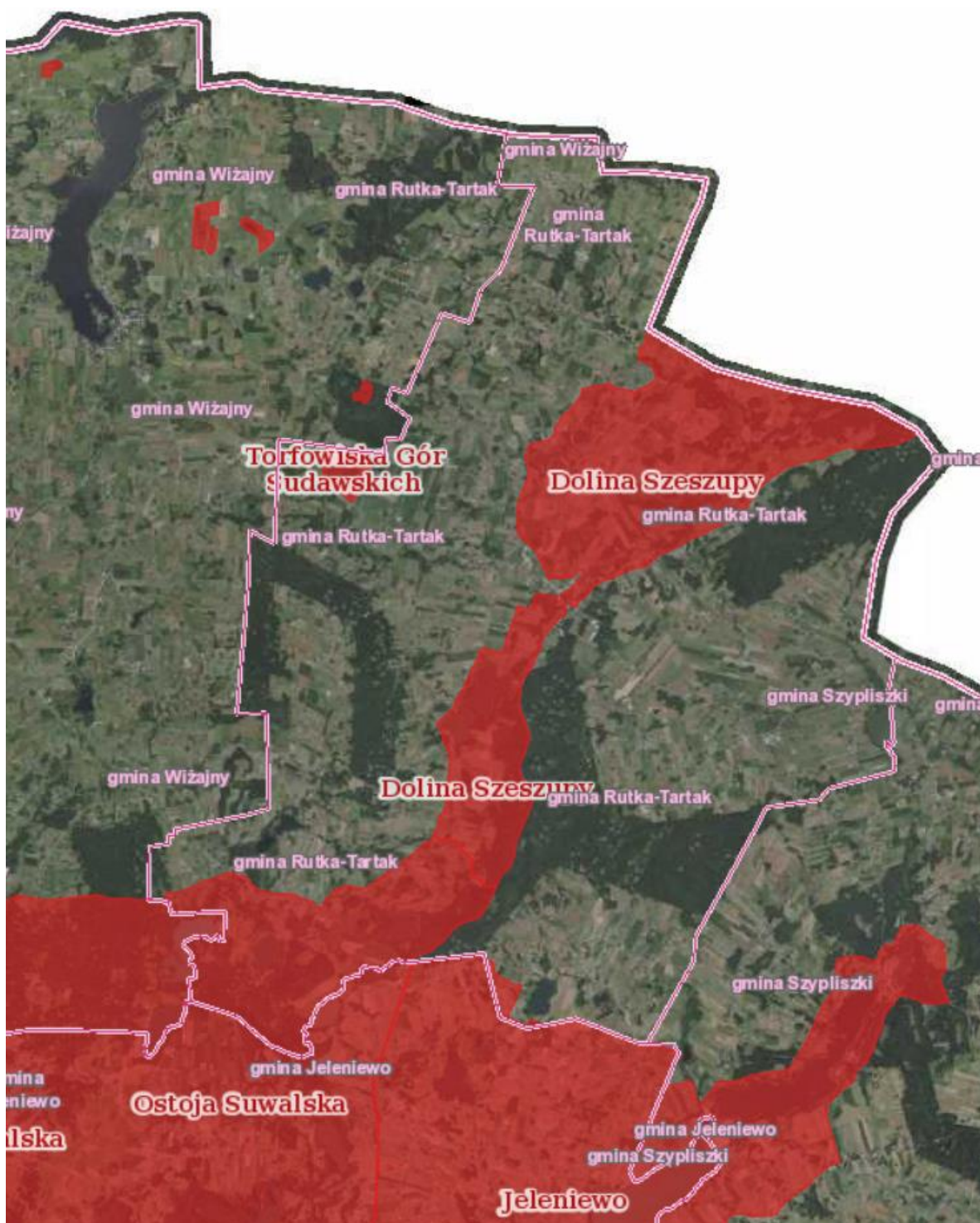
Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łakami ramienic Charetea	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników Ranunculion fluitantis	Zachowanie dotychczasowego biegu rzek i potoków.
Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea) – priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płatów siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.
Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie)	Przywrócenie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez ekstensywne użytkowanie muraw na co najmniej 75% płatów siedliska.
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elotioris)	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem pełnego rozpoznania występowania siedliska w obszarze, oceny jego stanu ochrony oraz zaplanowania działań ochronnych.
Niżowe torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Usprawnienie bilansu wodnego poprzez obniżenie ewapotranspiracji.
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Usprawnienie bilansu wodnego poprzez obniżenie ewapotranspiracji.
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Zachowanie powierzchni siedliska i poprawa stanu ochrony siedliska. Stabilizacja procesów sukcesji wtórnej roślinności. Usprawnienie bilansu wodnego poprzez obniżenie ewapotranspiracji.
Bory i lasy bagienne	Ochrona seminaturalnego charakteru siedliska z możliwością regulacji zagęszczenia drzewostanu.

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
	Ochrona zbliżonego do naturalnego charakteru siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu ochrony wszystkich płatów siedliska i zaplanowania działań ochronnych.
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez kształtowanie właściwego dla niego składu gatunkowego i struktury.
Nocek łydkowłosy <i>Myotis dasycneme</i>	Zachowanie parametrów stanu populacji i stanu siedliska na obecnym poziomie (FV).
Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.
Wydra <i>Lutra lutra</i>	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska gatunku.
Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku.
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku.
Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	Brak danych potwierdzających występowanie gatunku w obszarze Natura 2000 z oceną populacji kwalifikującą go jako przedmiot ochrony. Istnieje konieczność weryfikacji Standardowego Formularza Danych.
Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Osiągnięcie właściwej struktury i funkcji siedliska gatunku na co najmniej 50% stwierdzonych stanowisk jego występowania. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, celem oceny stanu populacji gatunku i zaplanowania działań ochronnych.

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska

w Białymstoku z dnia 26 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (zarządzenie z 2019 r. nie dotyczy tego zagadnienia)

Rysunek 14. Położenie obszarów Natura 2000 – obszary siedliskowe

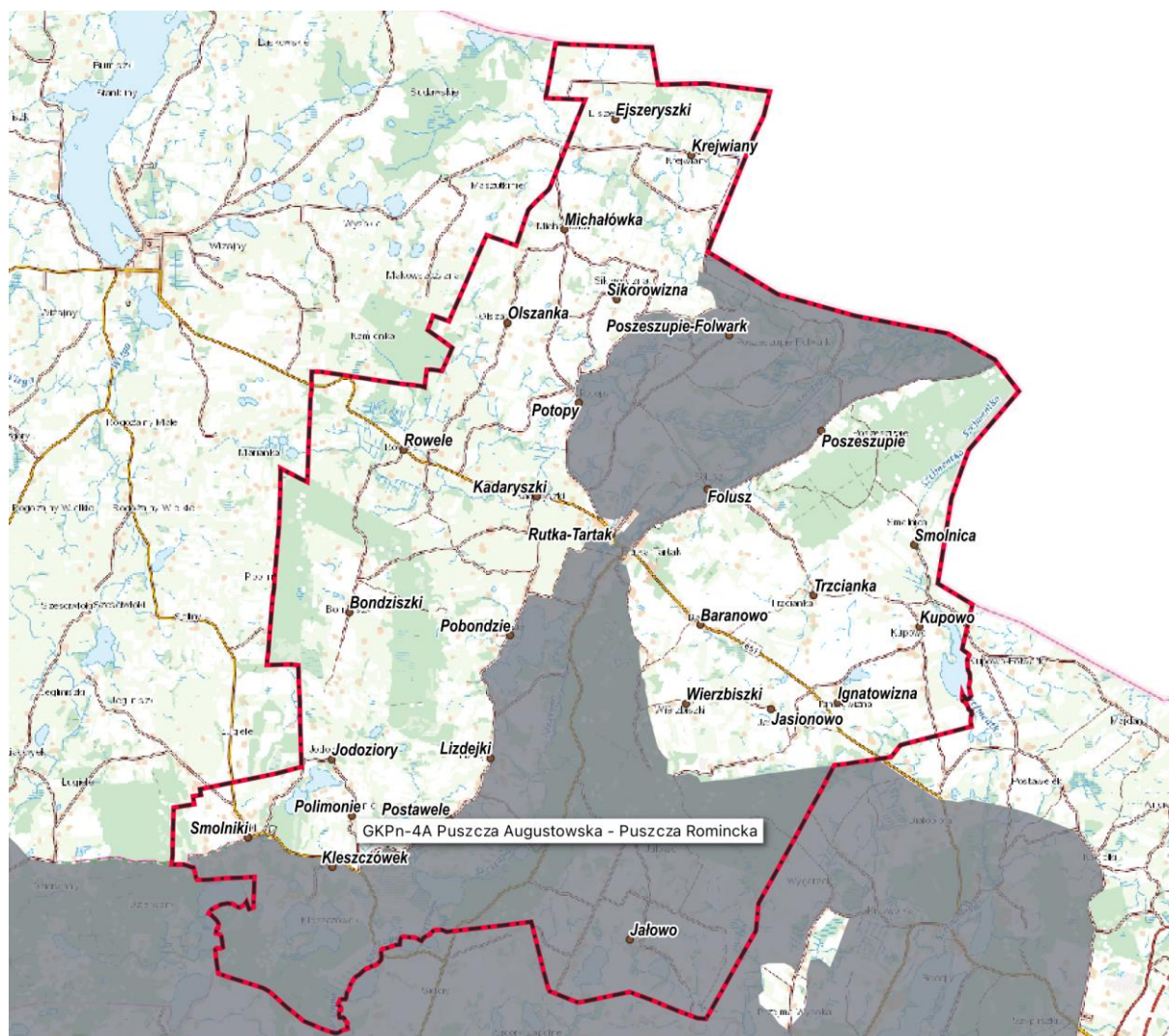

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Korytarze ekologiczne

Na terenie Gminy Rutka – Tartak zlokalizowany jest korytarz ekologiczny Puszcza Romincka - Puszcza Augustowska GKPn-4A (na podstawie ustaleń zawartych w PZPWP).

Rysunek 15. Mapa korytarzy ekologicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWP.pl

3.9. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Cele i kierunki działania uwzględnione w Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 mają na celu optymalne wykorzystanie środków dostępnych na szczeblu gminnym dla osiągnięcia jak najwyższej jakości środowiska. Do najważniejszych znaczących skutków zaniechania realizacji Strategii można zaliczyć:

- obniżenie standardu życia mieszkańców poprzez niekontrolowany wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego oraz wzrost hałasu emitowanego do środowiska, zwłaszcza na skutek zaniechania realizacji inwestycji poprawiających stan techniczny dróg,

- postępujące obniżenie jakości powietrza na terenach zabudowanych, wynikające z zaniechania wykorzystania odnawialnych źródeł energii i możliwości oszczędzania energii, przy rozwoju zabudowy mieszkaniowej i wzroście gęstości zaludnienia,
- degradacja obszarów o wysokiej bioróżnorodności w wyniku zaniechania lub niewłaściwej ochrony na etapie planowania przestrzennego i realizacji poszczególnych inwestycji,
- zmniejszenie walorów przyrodniczych obszaru, w tym występujących obszarów chronionych wodozależnych, dla których zachowanie dobrej jakości wód jest kluczowym elementem ich ochrony,
- braku wzrostu poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i rozwoju negatywnych wzorców konsumpcji,
- zagrożenie celów ochrony obszaru Natura 2000 związane z nieuwzględnieniem wymagań ochronnych w planach zagospodarowania przestrzennego,
- ograniczenie inicjatyw obywatelskich w zakresie ochrony środowiska i promocji rozwoju zrównoważonego, obniżenie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska mieszkańców i wrażliwości na działania zagrażające jego jakości.

Zmiana stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii będzie wiązała się głównie z nieosiągnięciem pozytywnych efektów ekologicznych, pogorszeniem jego stanu poprzez niedotrzymywanie dopuszczalnych standardów, co w konsekwencji prowadzić będzie do pogorszenia się komfortu bytowania mieszkańców gminy, będzie także się przekładać na pogorszenie ich stanu zdrowia.

4. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO W WYNIKU REALIZACJI ZAPISÓW STRATEGII ROZWOJU GMINY RUTKA - TARTAK NA LATA 2022-2030

4.1. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

W ramach planowanych działań na terenie Gminy Rutka - Tartak stan środowiska przyrodniczego będzie ulegał stopniowej poprawie. Działania zmierzające w kierunku poprawy środowiska naturalnego będą prowadzone w poszczególnych obszarach wskazanych w Strategii. Rzeczywiste oddziaływanie będzie znane po ustaleniu szczegółowej lokalizacji i parametrów danego przedsięwzięcia.

Na obszarze realizacji Strategii nie stwierdzono obszarów objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko.

4.2. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Z punktu widzenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030, jako występujące problemy ochrony środowiska, wskazane także jako słabe strony gminy, można wymienić:

- niewystarczający stan techniczny dróg (większość dróg gminnych posiada nawierzchnię nieutwardzoną);
- niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej oraz ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb;
- niewystarczający poziom izolacyjności części budynków;
- niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych;
- częściowo nieefektywne oświetlenie uliczne;
- znaczne zanieczyszczenie wód powierzchniowych;
- silne zagrożenie suszą.

4.3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Projekt Strategii uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w wielu dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i regionalnym, a także w dyrektywach UE. Szczegółowe wskazanie dokumentów, istotnych z punktu widzenia przedmiotowego dokumentu, zawarto w rozdziale 2.3.

5. ANALIZA I OCENA WPŁYWU USTALEŃ PROJEKTU DOKUMENTU NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA WRAZ Z PROGNOZĄ ZMIAN ŚRODOWISKA

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla strategicznych dokumentów z założenia nie jest dokumentacją szczegółową, ponieważ jej głównym celem jest odniesienie zasadniczej treści dokumentu do polityki ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także określenie trendu całościowej polityki ochrony środowiska z punktu widzenia potrzeby jej realizacji. Prognoza ta w ogólny, strategiczny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji Strategii rozwoju bądź odstąpienia od tejże realizacji.

Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko poszczególnych celów i kierunków wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych, znajdują się poniżej.

Zastosowano następujące oznaczenia w macyzy oddziaływań:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie (B) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów

Pośrednie (P) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – na wodę, rośliny

Charakter prawdopodobnych oddziaływań:

- Prawdopodobne umiarkowane negatywne oddziaływanie (kolor czerwony)
- Prawdopodobny brak oddziaływania (0)
- Prawdopodobne pozytywne oddziaływanie (kolor zielony)
- Prawdopodobne oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym (kolor żółty)

Cele	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra naturalne	Natura 2000
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz poprawa dostępności i atrakcyjności transportu zbiorowego	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Poprawa warunków w zakresie gospodarki przestrzennej	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Rozwój infrastruktury i technologii informacyjno – komunikacyjnych	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych	P	P	P	P	B	P	P	P	B	P	P
Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Poprawa poziomu opieki zdrowotnej	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Podniesienie jakości usług oraz poprawa dostępności opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych, stworzenie profesjonalnej oferty	P	P	P	P	O	O	P	O	O	O	P
Rozwijanie tożsamości i zwiększanie integracji społeczności lokalnej	O	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Budowanie i upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Rozwój i wzrost konkurencyjności mikro, małych	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O

Cele	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra naturalne	Natura 2000
i średnich przedsiębiorstw											
Wsparcie rozwoju sektora usług rolno – spożywczych, handlu i rzemiosła	O	P	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, agroturystycznej i ekoturystycznej gminy w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz innowacyjne ich wykorzystanie	P	P	P	P	P	P	P	P	P	O	P
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, racjonalna gospodarka zasobami oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	P	P	P	P	P	P	P	P	P	O	P
Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia	P	P	P	P	P	P	P	P	P	O	P

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane cele i kierunki wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak będą realizowane z zachowaniem zasad wynikających z następujących dokumentów:

- Rozporządzenie Nr 18/96 Wojewody Suwalskiego z dn. 21.05.1996 w sprawie uznania za użytki ekologiczne ekosystemów wodnych (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dn. 23.05.1996 Nr 36 poz. 95),
- Rozporządzenie Nr 20/01 Wojewody Podlaskiego z dn. 16.07.2001 w sprawie uznania oczka wodnego z dn. ekosystemem bagiennym jezior z dn. ekosystemami bagiennymi oraz jezior za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dn. 18.07.2001 Nr 24 poz. 392),

- Rozporządzenie Nr 11/08 Wojewody Podlaskiego z dn. 30.09.2008 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą "Purwin" (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dn. 06.10.08 Nr 236 poz. 2424),
- Rozporządzenie Nr 6/91 Wojewody Suwalskiego z dnia 2 maja 1991 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu i wokół jezior województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z 1991 r. Nr 17, poz. 167),
- Rozporządzenie Nr 82/98 Wojewody Suwalskiego z dnia 15 czerwca 1998 r. w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na obszarach chronionego krajobrazu województwa suwalskiego (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z 1998 r. Nr 36, poz. 194).
- Rozporządzenie Nr 18/04 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 września 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad gospodarki przestrzennej na Obszarach Chronionego Krajobrazu województwa suwalskiego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2004 r. Nr 142, poz. 1901),
- Rozporządzenie Nr 20/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2005 r. Nr 54, poz. 733),
- Rozporządzenie Nr 63/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 21 lipca 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2005 r. Nr 180, poz. 2098),
- Rozporządzenie Nr 15/07 Wojewody Podlaskiego z dnia 14 listopada 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2007 r. Nr 252, poz. 2631),
- Uchwała Nr XII/88/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22.06.2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r., poz. 2116) zmienioną uchwałą nr L/468/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25.06.2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018 r., poz. 2906) oraz uchwałą nr XVIII/216/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27.04.2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2020 r., poz. 2246),
- Uchwała Nr III/14/76 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach (Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Suwałkach z 1976 Nr 1, poz. 3),
- Rozporządzenie Nr 4/06 Wojewody Podlaskiego z 31 sierpnia 2006 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2006 r. Nr 221, poz. 2157),
- Rozporządzenie Nr 2/07 Wojewody Podlaskiego z 14 marca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2007 r. Nr 64, poz. 538),

- Uchwała Nr XII/92/15 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 czerwca 2015 r. w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015 r. poz. 2120),
- Uchwała Nr L/474/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2018 r. poz. 2912),
- Rozporządzenie Nr 25/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2003 r. Nr 117, poz. 2162),
- Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 12 str.383),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Suwalska (PLH200003) (Dz.U. 2022, poz. 349),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014 r., poz. 1772).
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 listopada 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 4395),
- Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 33 str. 146),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Szeszupy (PLH200016) (Dz.U. 2022, poz. 351),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677),

- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Torfowiska Gór Sudawskich (PLH200017) (Dz.U. 2022, poz. 254),
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Torfowiska Gór Sudawskich PLH200017 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2018, poz. 5121),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jeleniewo (PLH200001) (Dz.U. 2022 poz. 388),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2014 r., poz. 1771), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 1991), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 2 kwietnia 2019 r. zmieniające zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeleniewo PLH200001 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2019 r., poz. 1910).

Projekty realizowane w oparciu o zapisy Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak nie będą oddziaływały na środowisko w sposób negatywny. Przede wszystkim brak jest oddziaływania negatywnego na obszary objęte ochroną prawną, w szczególności na cele, przedmiot ochrony oraz integralność i spójność obszarów Natura 2000.

Projekt Strategii nie przewiduje realizacji działań mających na celu bezpośrednio zwiększenie różnorodności biologicznej, zawiera jednak cele i kierunki działań mające na celu zachowanie bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach chronionych siedlisk i gatunków objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. Oddziaływania pozytywne w przypadku realizacji przedmiotowego dokumentu mogą polegać na pośrednim pozytywnym wpływie na stan środowiska oraz walorów przyrodniczych, także w skali regionalnej, m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W efekcie redukcji poziomu emisji zanieczyszczeń powinno nastąpić także zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach oraz glebie, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Nie przewiduje się jednak znaczącego wpływu na jakość siedlisk roślinnych i zwierzęcych oraz bioróżnorodność. Planowane działania nie będą również wpływać na poprawę, funkcjonowanie i integralność

obszarów chronionych, w tym obszarów sieci Natura 2000 już ustanowionych lub projektowanych.

Zaplanowane w Strategii zamierzenia inwestycyjne, np. w zakresie przedsięwzięć drogowych, nie wpłyną na zmianę obecnego funkcjonowania korytarzy. Realizacja zamierzeń skupiona jest na remontach i przebudowach już istniejących dróg, a więc nie przyczyni się do podziału istniejących siedlisk przyrodniczych.

Możliwe oddziaływania negatywne będą miały charakter krótkoterminowy i chwilowy. Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, zagrożeniu zniszczenia lub zamurowywania siedlisk ptaków podczas prac związanych z przeprowadzeniem kapitalnych remontów budynków, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac. Do inwestycji, przy realizacji których te negatywne oddziaływania wystąpią, można zaliczyć przede wszystkim przebudowę dróg czy rozbudowę oraz modernizację budynków i budowli.

Działania określone w Programie wywierają niewielki wpływ na obszary objęte ochroną prawną zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (głównie podejmowanie interwencji w miejscach już przekształconych przez człowieka).

5.1. WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH PROJEKTÓW NA OBSZARY CHRONIONE ORAZ NA KLIMAT

W niniejszym rozdziale przeanalizowano wpływ skonkretyzowanych na etapie tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak przedsięwzięć na obszary chronione oraz na klimat.

W przypadku inwestycji:

- Zagospodarowanie placu gminnego przy ulicy Szkolnej,

Wpływ na obszary chronione zostanie określony po dokładnym określeniu zakresu przeprowadzanych prac. Inwestycja będzie mogła mieć wpływ na Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny oraz w pewnym zakresie także może oddziaływać na obszar Natura 2000 Dolina Szeszupy (obowiązuje tu plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych

dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677)).

- Zagospodarowanie plaży w Smolnikach

W zależności od dokładnej lokalizacji i rozmiaru przedsięwzięcia wpływ na obszary chronione może się odrobinę różnić. Inwestycja może być realizowana na terenie otuliny Suwalskiego Parku Krajobrazowy (Rozporządzenie Nr 25/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2003 r. Nr 117, poz. 2162) jak również Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny,

- Budowa miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli w Pobondziach

Dokładny wpływ na obszary chronione zostanie zaprezentowany w dokumentacji dotyczącej tejże inwestycji. Przewiduje się, że będzie realizowana na terenie obszarów chronionych: Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny oraz obszar Natura 2000 Dolina Szeszupy (obowiązuje tu plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677)).

- Zagospodarowanie placu przy budynku Urzędu Gminy

Przewiduje się, że inwestycja będzie realizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny.

- Wieża widokowa w Rowelach wraz z zagospodarowaniem terenu wokół wieży

Przewiduje się, że inwestycja będzie realizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny.

- Kapitałny remont szkoły wraz z przygotowaniem pracowni

Przewiduje się, że inwestycja będzie realizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny. Budynek szkoły sąsiaduje z obszarem Natura 2000 Dolina Szeszupy (obowiązuje tu plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677)), w pewnym zakresie inwestycja będzie mogła więc mieć również wpływ na ten obszar. Dokładny wpływ na obszary chronione zostanie wskazany dokumentacji dotyczącej przedsięwzięcia.

- Remont lub rozbudowa placu zabaw przy ulicy Słowiczej

Przewiduje się, że inwestycja będzie realizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny.

- Remont Gminnego Ośrodka Kultury w Rutce-Tartak

Przewiduje się, że inwestycja będzie realizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny.

- Zagospodarowanie terenu przy wieży widokowej w Baranowie

Teren nie jest położony na obszarze chronionym.

- Modernizacja stadionu gminnego

Przewiduje się, że inwestycja będzie realizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny.

- Przebudowa infrastruktury pola namiotowego nad jeziorem Pobondzie

Przewiduje się, że będzie realizowana na terenie obszarów chronionych: Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny oraz obszar Natura 2000 Dolina Szeszupy (obowiązuje tu plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677)).

- Zwiększenie zdolności retencyjnej: jeziora Przechodnie poprzez przebudowę budowli piętrzącej w km 15+455, zlewni rzeki Szeszupa poprzez przebudowę budowli piętrzącej w km: 2+745, 24+680

Przewiduje się, że będzie realizowana na terenie obszarów chronionych: Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny oraz obszar Natura 2000 Dolina Szeszupy (obowiązuje tu plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 4 października 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Szeszupy PLH200016 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017, poz. 3677)). Jak również będzie realizowana na obszarze: Suwalski Park Krajobrazowy (obowiązuje to plan ochrony ustanowiony za pomocą Rozporządzenia Nr 25/03 Wojewody Podlaskiego z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Suwalskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2003 r. Nr 117, poz. 2162)) oraz obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska (obowiązuje tu plan zadań ochronnych ustanowiony za pomocą Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 listopada 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Suwalska PLH200003 (Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego z 2016 r., poz. 4395)).

W przypadku wskazanych inwestycji nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszary chronione, obejmują bowiem obszary w mniejszym lub większym stopniu już przekształcone przez człowieka.

Dla inwestycji:

- Budowa ścieżki edukacyjnej nad rzeką Szeszupą i Potopką wraz z remontem Wioski Bajek,
- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
- Modernizacja oświetlenia ulicznego w Rutce-Tartak i Smolnikach,
- Budowa i przebudowa dróg gminnych,
- Rozbudowa i budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,

nie określono oddziaływania na obszary chronione. Zostanie on wskazany po dokładnym określeniu lokalizacji planowanych do wykonania przedsięwzięć, spodziewać się można jednak, że nie będą na nie wpływać negatywnie.

Z kolei projekty:

- Zakup autobusu szkolnego,
- Zakup samochodów strażackich dla OSP Smolniki i OSP Rutka-Tartak,

mają charakter nieinfrastrukturalny i w związku z tym nie wywierają żadnego wpływu na obszary chronione.

Projekty określone w Strategii będą także powodowały pozytywne oddziaływanie na klimat. Wskazane powyżej inwestycje takie jak Modernizacja oświetlenia ulicznego wpłyną pozytywnie na środowisko m.in. poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię, na cele oświetlenia ulicznego, co w konsekwencji spowoduje zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery.

Pozytywny wpływ na klimat będą miały także projekty związane z poprawą jakości dróg, ponieważ dzięki ich wykonaniu ulegnie poprawie bezpieczeństwo i płynność ruchu drogowego. Ilość zużywanego paliwa zostanie zmniejszona, a więc redukcji ulegnie emisja spalin. Zmniejszy się również hałas wynikający dotychczas z ruchu z bardzo małymi prędkościami przy dużych obrotach silników, po trudno przejezdnej drodze, z licznymi uszkodzeniami.

6. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Kompensację przyrodniczą należy stosować wówczas, gdy w wyniku realizacji jakiejś inwestycji może nastąpić szkoda w środowisku, w sposób szczególny dotyczy to ewentualnych szkód wyrządzonych na obszarach chronionych Natura 2000. W przypadku działań zaproponowanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030, nie ma przesłanek do proponowania kompensacji przyrodniczych – wykonywanie działań na terenach już zmienionych przez człowieka.

Strategia Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 spełnia standardy zrównoważonego rozwoju, zatem podstawowe środki łagodzące polegać powinny na przekonaniu społeczeństwa co do konieczności realizacji działań i pokazaniu korzyści, jakie dla społeczeństwa wynikną z realizacji Strategii.

W sensie przedmiotowym szczególne znaczenie ma stałe analizowanie możliwości pojawienia się nieplanowanych zagrożeń dla grup społecznych, lokalnych, przyrody i krajobrazu w wyniku uszczegóławiania zadań. Jednak działania realizowane w znacznie zmienionym antropogenicznie obszarze nie spowodują szkód w środowisku.

Rezultatem realizacji działań zaproponowanych w Strategii mogą być ograniczone czasowo i przestrzennie uciążliwości związane z przeprowadzanymi remontami budynków, a także pracami związanymi z modernizacją dróg, rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej czy budową oczyszczalni ścieków. W takim wypadku działania mające na celu zapobieganie lub ograniczanie oddziaływań na warunki życia i zdrowie ludzi oraz środowisko będą polegać na:

- wcześniejszym informowaniu ludności o zamierzonych pracach,
- zakładaniu siatek ochronnych na elewacje remontowanych budynków, przeciwdziałających pyleniu i śmieceniu,
- wykonywaniu prac uciążliwych ze względu na hałas tylko w godzinach dziennych,
- wycince drzew w okresie zimowym, nie kolidującym z okresem lęgowym ptaków,
- kompensacyjnych nasadzeniach zieleni,
- inwentaryzacji budynków, które będą poddane remontom, pod względem gniazdowania ptaków chronionych i taki rozkład prac, aby nie przerywać gniazdowania,
- odpowiednim oznaczaniu reorganizacji ruchu,
- prawidłowej, zgodnie z ustawą o odpadach gospodarce odpadami, polityce zagospodarowania odpadów,

- monitorowaniu postępów wdrażania Strategii.

Mitygacje dotyczą również środków łagodzących o charakterze edukacyjnym i wychowawczym. Tu zakres możliwości jest bardzo duży. Fundamentalne znaczenie ma edukacja dotycząca uzgodnień lokalizacyjnych z poszanowaniem wszystkich stron, a przede wszystkim głównych celów społecznych i ekologicznych. Równie ważna jest nieustająca kampania informacyjna promująca oszczędne i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym naciskiem położonym na korzyści dla zdrowia ludności.

7. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Ustawa nakłada obowiązek przedstawienia w prognozie oddziaływania na środowisko rozwiązań alternatywnych do tych zawartych w projekcie dokumentu. Do zaproponowanych rozwiązań należy podać uzasadnienie ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

W związku z ogólnym charakterem Strategii prognoza może zaproponować rozwiązania alternatywne również na poziomie ogólnym.

Prognoza nie wykazała znaczącego negatywnego oddziaływania jakiegokolwiek z zadań określonych w Strategii.

Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko zaproponowanych w Strategii inwestycji takich jak przebudowa dróg, budowa oczyszczalni ścieków czy rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, związane są głównie z etapem prowadzenia prac. W końcowym efekcie ich realizacja ma pozytywnie wpłynąć przede wszystkim na poprawę jakości powietrza i całego środowiska na terenie Gminy Rutka - Tartak oraz w regionie.

Zawarte w Strategii ustalenia zawierają wiele rozwiązań pozytywnie wpływających na środowisko i sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi. W związku z powyższym stwierdza się, że rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia, zarówno z formalnego, jak i ekologicznego punktu widzenia. Uznano, że zaproponowane ustalenia są najkorzystniejsze dla środowiska w kontekście istniejących uwarunkowań jakości środowiska na terenie Gminy Rutka - Tartak.

Ustalenia analizowanej Strategii są wynikiem kompromisu pomiędzy wymogami ochrony środowiska i życia człowieka, a koniecznością rozwoju urbanistycznego, gospodarczego i społecznego gminy. Zaprezentowane rozwiązania są zgodne z krajowym ustawodawstwem, dokumentami obowiązującymi na terenie gminy, powiatu i województwa oraz wykorzystują instrumenty służące do jego zrównoważonego rozwoju. Ustalenia Strategii bezpośrednio nie ingerują w tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz zawierają wiele rozwiązań korzystnych dla środowiska na obszarach przekształconych przez człowieka, dlatego prognoza nie prezentuje rozwiązań alternatywnych do proponowanych w ustaleniach Strategii uznając, że zaproponowane ustalenia są najkorzystniejsze dla środowiska w kontekście istniejących uwarunkowań w Gminie Rutka - Tartak.

Rozwiązania alternatywne mogą dotyczyć:

- innej lokalizacji (warianty lokalizacji),
- innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne),
- innego sposobu zarządzania (warianty organizacyjne),
- wariantu niezrealizowania inwestycji, tzw. „opcja zerowa”.

8. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Zaproponowane w Strategii cele i kierunki działania nie będą powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Jednak aby móc ocenić wpływ inwestycji, jak również postęp w realizacji założeń określonych w dokumencie i w razie konieczności podejmować na bieżąco działania korygujące, jeśli będą wymagane, należy wdrożyć także system monitoringu.

Wdrażanie rozwiązań przewidzianych w omawianej Strategii wymaga stałego monitorowania oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami a stanem rzeczywistym. Podstawą właściwej oceny wdrażania założeń Strategii, a także określenia problemów w osiąganiu założonych celów jest prawidłowy system sprawozdawczości, oparty na zestawie określonych wskaźników. Powinien on zapewnić stałą kontrolę jakości zarządzania środowiskiem planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz pozwolić regulować działalność podmiotów, a jednocześnie ułatwiać funkcjonowanie systemu wydawania decyzji, udzielania zezwoleń i egzekucji.

Strategia określa konstrukcję systemu monitorowania umożliwiającego pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia dokumentu. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki, które powinny pozwolić określić stopień realizacji poszczególnych działań. Wskaźniki dotyczyć będą rezultatów oraz produktów Strategii. Projekt dokumentu zawiera zestaw wskaźników do monitorowania projektu – część z nich bezpośrednio wskazuje na efekty dotyczące jakości środowiska.

Zamieszczone w dokumencie propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają wraz z wynikami monitoringów prowadzonych przez inne powołane do tego służby (WIOŚ, RDOŚ) ocenić zmiany, jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji.

9. INFORMACJE O TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko opracowywany projekt Strategii **nie będzie** powodował transgranicznego oddziaływania na środowisko. Ustalenia Strategii obejmują zadania, które realizowane będą na obszarze Gminy Rutka - Tartak, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter lokalny. Wobec tego dokument ten nie musi podlegać procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wprowadzenie

Celem Prognozy jest wskazanie możliwych negatywnych skutków realizacji Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 i przedstawienie zaleceń dotyczących przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom.

Podstawy prawne i zakres

Podstawą prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Strategii Rozwoju Gminy Rutka - Tartak na lata 2022-2030 jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.).

Przy opracowywaniu Prognozy przeanalizowano, zgodnie z przepisami i uzgodnieniami, oddziaływania na wszystkie elementy środowiska, w tym m. in. na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, integralność obszarów chronionych, wodę, powietrze, klimat akustyczny, ludzi, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy identyfikując stopień i rodzaj oddziaływań. W szczególności przeanalizowany został wpływ Strategii na obszary chronione, w tym objęte siecią Natura 2000 i ich integralność. W oparciu o dostępne materiały zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia środowiska w obszarze objętym Strategią, jak również określono jego aktualny stan. Z jednej strony służyć to powinno takiemu kształtowaniu Strategii, aby maksymalnie został wykorzystany do poprawy stanu środowiska, a z drugiej do umożliwienia oceny wpływu na środowisko i identyfikacji ewentualnych znaczących oddziaływań negatywnych oraz zaproponowania działań minimalizujących ten wpływ, wskazania działań alternatywnych i ewentualnie kompensujących.

Wpływ na poszczególne komponenty środowiska

W wyniku analiz stwierdzono, że negatywne oddziaływania na środowisko mogą nastąpić w zakresie realizacji m.in. przebudowy dróg, remont budynku szkoły. Oddziaływania negatywne w większości będą miały charakter krótkotrwały i miejscowy lub lokalny.

Pozytywne oddziaływania będą miały projekty dotyczące modernizacji systemu oświetlenia ulicznego i poprawie stanu dróg. W przypadku pierwszego przedsięwzięcia wpłynie to na zmniejszenie zapotrzebowania na energię, na cele oświetlenia ulicznego, co w konsekwencji

spowoduje zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery a w przypadku poprawy jakości dróg wpłynie to na zmniejszenie ilości zużywanego paliwa zostanie zmniejszona, a więc redukcji ulegnie emisja spalin. Zmniejszy się również hałas wynikający dotychczas z ruchu z bardzo małymi prędkościami przy dużych obrotach silników, po trudno przejezdnej drodze, z licznymi uszkodzeniami.

Tym samym nastąpi ograniczenie niekorzystnej emisji gazów cieplarnianych, pyłów i innych szkodliwych substancji do powietrza.

Analiza możliwości oddziaływania transgranicznego

Zawarte w Strategii zadania będą realizowane na obszarze Gminy Rutka - Tartak, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter lokalny. Wobec tego dokument ten nie podlega procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Ocena skutków w przypadku braku realizacji planu oraz korzyści z jego realizacji

Brak finansowania poszczególnych działań zaplanowanych w Strategii przełoży się na nieosiągnięcie efektów ekologicznych na obszarze Gminy Rutka - Tartak i brak poprawy jakości poszczególnych komponentów środowiska, przede wszystkim stanu jakości powietrza atmosferycznego.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych analiz w trakcie prac nad Prognozą oddziaływania na środowisko można wyciągnąć następujące wnioski ogólne:

- Ocenia się, że Strategia jako całość będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko i sprzyjać rozwiązaniu niektórych problemów dotyczących poprawy stanu środowiska, niemniej niektóre obszary wsparcia mogą wpływać również negatywnie na poszczególne elementy środowiska. Szczegółowe wnioski w tym zakresie przedstawione są w odpowiednich rozdziałach Prognozy. Największy pozytywny wpływ oddziaływania Strategii będzie dotyczył jakości powietrza atmosferycznego, klimatu oraz zdrowia i jakości życia mieszkańców.
- Oddziaływania negatywne określone w prognozie mogą wystąpić, jednak w tym zakresie decydującą rolę odgrywać będzie lokalizacja projektów, zastosowana technologia oraz dokładny zakres inwestycji. Ograniczenie negatywnego wpływu będzie możliwe także poprzez zastosowanie odpowiednich działań minimalizujących i kompensujących (opisane w treści Prognozy).
- Odstąpienie od zamiaru realizacji zadań określonych w Strategii przełoży się na spowolnienie procesów zmierzających do poprawy jakości środowiska na terenie Gminy Rutka - Tartak.

- Na podstawie analizy celów dokumentów strategicznych UE stwierdza się, że Strategia realizuje cele tych dokumentów.
- W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań Strategii na środowisko zaproponowano zasady monitorowania skutków realizacji dokumentu.

11. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

TABELA 1. UŻYTKI ROLNE W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH.....	16
TABELA 2. TEMPERATURY POWIETRZA W STACJI METEOROLOGICZNEJ W SUWAŁKACH.....	17
TABELA 3. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE W STACJI METEOROLOGICZNEJ W SUWAŁKACH.....	18
TABELA 4. ZESTAWIENIE ZASOBNOŚCI GLEB NA TERENIE POWIATU SUWAŁSKIEGO W LATACH 2011- 2014.....	23
TABELA 5. ZŁOŻA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH NA TERENIE GMINY RUTKA - TARTAK.....	27
TABELA 6. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH (JCWP) NA TERENIE GMINY RUTKA - TARTAK.....	29
TABELA 7. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH, JEZIORA – ELEMENTY BIOLOGICZNE I FIZYKOCHEMICZNE.....	32
TABELA 8. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH, JEZIORA – POTENCJAŁ EKOLOGICZNY, STAN CHEMICZNY I OCENA STANU JCWP	32
TABELA 9. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ RUTKA - TARTAK – STAN BIOLOGICZNY I FIZYKOCHEMICZNY	33
TABELA 10. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH PRZEPLYWAJĄCYCH PRZEZ GMINĘ RUTKA - TARTAK – POTENCJAŁ EKOLOGICZNY, STAN CHEMICZNY, OCENA STANU JCWP	34
TABELA 11. STAN JEZIOR – 2020 R.	37
TABELA 12. STAN RZEK – 2020 R.	37
TABELA 13. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH (JCWPD) NA TERENIE GMINY RUTKA - TARTAK	38
TABELA 14. PODSUMOWANIE WYNIKÓW OCENY ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ZDROWIA, STREFA PODLASKA	42
TABELA 15. OCENA ZE WZGLĘDU NA OCHRONĘ ROŚLIN, STREFA PODLASKA.....	42
TABELA 16. WYKAZ DRÓG.....	44
TABELA 17. WYKAZ ZABYTEKÓW – GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW	47
TABELA 18. ZABYTEKI NIERUCHOME ZGODNIE Z WOJEWÓDZKĄ EWIDENCJĄ ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH.....	47
TABELA 19. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WEDŁUG ARCHEOLOGICZNEGO ZDJĘCIA POLSKI	50
TABELA 20. POMNIKI PRZYRODY	56
TABELA 21. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 OSTOJA SUWAŁSKA PLH200003	69
TABELA 22. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 DOLINA SZESZUPY.....	71

TABELA 23. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 TORFOWISKA GÓR SUDAWSKICH.....	72
TABELA 24. CELE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 JELENIEWO	74
RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY RUTKA - TARTAK NA TLE POWIATU SUWALSKIEGO	13
RYSUNEK 2. LOKALIZACJA PROJEKTU W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM.....	14
RYSUNEK 3. ŚREDNIA TEMPERATURA ROCZNA NA TERENIE POLSKI	18
RYSUNEK 4. SUMA OPADÓW	19
RYSUNEK 5. USŁONECZNIENIE	19
RYSUNEK 6. POŁOŻENIE GMINY RUTKA - TARTAK NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH, CZ. 1	21
RYSUNEK 7. POŁOŻENIE GMINY RUTKA - TARTAK NA TLE REGIONÓW FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH, CZ. 2	22
RYSUNEK 8. ZABYTKI WPISANE DO EWIDENCJI WRAZ Z SEKCJAMI ARCHEOLOGICZNEGO ZDJĘCIA POLSKI.....	49
RYSUNEK 9. POŁOŻENIE UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH, CZ. 1.....	59
RYSUNEK 10. POŁOŻENIE UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH, CZ. 2.....	60
RYSUNEK 11. OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „POJEZIERZE PÓŁNOCNEJ SUWALSZCZYZNY”	64
RYSUNEK 12. POŁOŻENIE SUWALSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO	67
RYSUNEK 13. SUWALSKI PARK KRAJOBRAZOWY Z OTULINĄ	68
RYSUNEK 14. POŁOŻENIE OBSZARÓW NATURA 2000 – OBSZARY SIEDLISKOWE	76
RYSUNEK 15. MAPA KORYTARZY EKOLOGICZNYCH.....	77